

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climat

35

Director fondator:
Ion Iancu Vale

literare

Anul 4
octombrie
2010

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Duiliu Zamfirescu

n. 30 oct. 1858 - d. 3 iun. 1922

Viața la țară

Din cuprins:

● **Balada spânzuraților**

pagina 5

● **Istoria literaturii la două mâini**

pagina 7

● **Minunata viață a lui Marco**

pagina 8

● **Sylvie Germain...**

pagina 11

● **„Masca“ lui Schopenhauer...**

pagina 16

● **Cinci imagini ale conștiinței**

pagina 21

● **Despre violență**

pagina 20

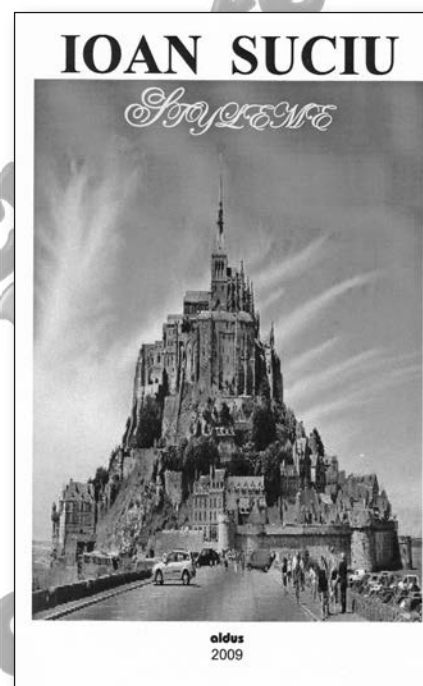
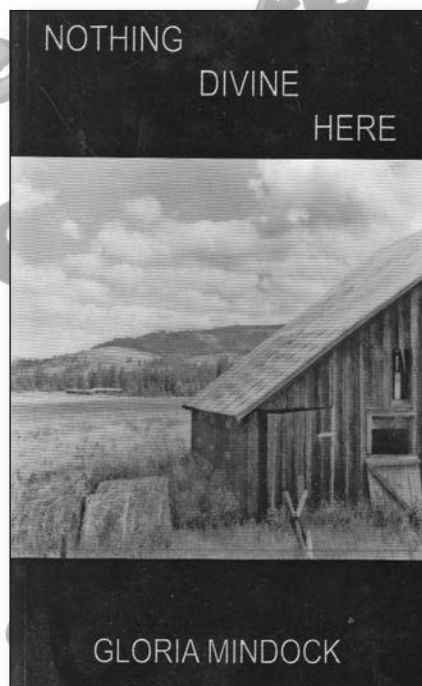
● **Toamna Literară
Pietroșițeană**

pagina 34

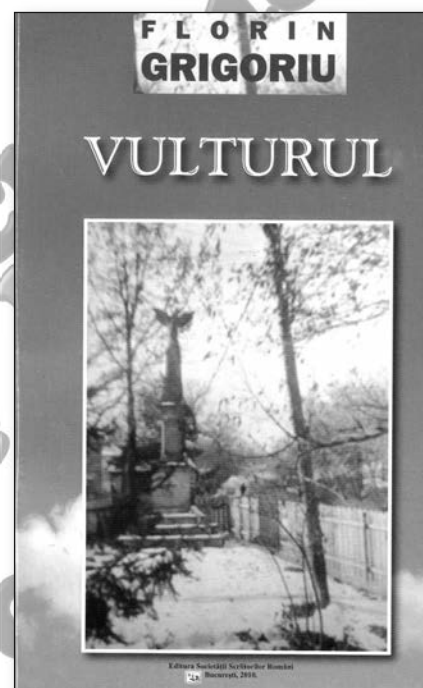
● **Plăcerea, dușmanul
omului**

pagina 3

Din biblioteca

revistei

Climate literare

Cu ocazia zilei sale de naștere, 12 octombrie 1949, urăm poetului și colaboratorului nostru, Alex Vâlcu sănătate, fericire, putere de muncă și tradiționalul La Mulți Ani!

E DIT
ORI
AL ►►

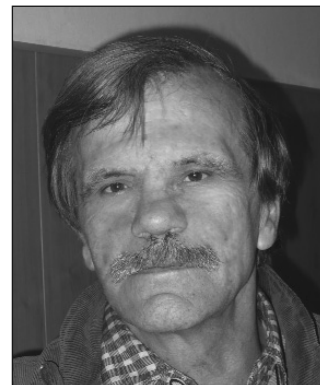
**Ion Iancu
Vale**

Se trezește din somn, se mișcă dezarticulat și nesigur, prin apartamentul său glacial cu iz de om singur și trist...intră în baie și se bărbiește, se taie cu lama, privește detașat sângele acela înflăcărat și-l lasă să curgă în voie pe barbă, pe gât, pe piept... își pregătește un ibric de cafea, de proastă calitate, fumează în neștire țigările sale ieftine și puturoase... brusc îl cuprinde un fel de panică și se întreabă: apartamentul său boem, sângele acela înflăcărat, ibricul afumat și turtit, aparatul de ras, el care fumează

Text despre o zi aproximativ reală

țigară de la țigară există cu adevărat...? pleacă apoi în oraș, se lovește de oamenii care aleargă de colo-colo, gesticulează sau vorbesc singuri, ocolește puzderia de cerșetori disperați ce maculează trotuarele, traversează aiurea strada, cu riscul de a fi strivit de numeroasele mașini luxoase ce fulgeră carosabilul... mai bânuie un timp prin urbea sa obosită de vreme, se așează pe o bancă de pe bulevard, când deodată un stol gălăgios de ciori de culoarea antracitului se

prăbușește pe coroana castanului sub care stă; o cioară se ușurează nonșalant pe genunchiul său; se uită buimac la excrementul acela mare, cenușiu și uleios și vede cum se lăbărțează pe pantalonii săi, se extinde într-una și cuprinde strada, casele, orașul, țara... se ridică și pleacă pentru a se întâlni cu iubita lui cu care trebuie să stabilească un lucru foarte important; să nu se mai certe decât după ce fac dragoste... și iarăși îl asaltează îndoiala: cerșetorii aceia groțști, ex-

crementul acela cleios (auzi, aviar) iubita lui ardentă și plină de personalitate, bolizii aceia rutieri or fi ei adevărați, reali...? și în sfârșit voi care vă holbați acum la mine când vă citesc prezentul text sau citiți chiar voi aceste rânduri (pe care, probabil le considerați stupide) voi, existenți cu adevărat?

Plăcerea, dușmanul omului

Ion Iancu Vale

Când a conceput regnul animal, Creatorul, i-a inoculat omului, într-un mod special, Plăcerea. Plăcerea, aceasta stare fundamentală, această caracteristică, acest sentiment vital și puternic, care marchează întregul efort, întreaga zbatere, întreaga viermuială existențială. Aflată acolo, într-o particică infimă de creier, Plăcerea, stare afectivă veșnic prezentă (și nu necesitatea cum greșit se spune) l-a făcut pe om să declanșeze războaie, să

gândească asiduu pentru a cerceta și a produce revoluții tehnice s-au pentru a construi și a supune natura, (pe care de fapt doar a mutilat-o). Da, ea, Plăcerea. Plăcerea de a face sex, plăcerea de a mânca bine, de a epata și de a fi adulat, plăcerea de a stăpâni, de a avea bani, de a fi bogat și, de ce nu... de a ucide. Iată numai un exemplu: ar mai fi făcut oamenii copii dacă nu ar fi existat acea senzație infinită, ametoitoare, generată de punctul culminant al excitației sexuale care se cheamă orgasm? Probabil că nu. Căci dacă actul sexual ar fi fost însoțit de durere, i-ar fi „durut în cot” pe primii oameni creați, în legatura cu perpetuarea speciei... Din păcate, oamenii s-au înmulțit excesiv și mental au scăpat de sub control,

elementul Plăcere devenind factor predominant. Astfel omul a ajuns să-și submineze prin întregul comportament social existența, punând în același timp, în pericol, chiar viața propriului leagăn, Tera. Altfel ar fi arătat, acum, fața lumii dacă dominante ar fi fost Bunătatea și Iubirea și nu Plăcerea. Lupta pentru satisfacerea Plăcerii, care, cum spuneam, are multiple fațete, a generat și încă generează la orice scară neînțelegeri, vanitate, invidie, ură, egoism... lupta acerbă pentru satisfacerea ei stând, astfel, la baza declinului uman, atât de evident în prezent. Această realitate se datorează faptului că omul, în general, nu a avut și nu are discernământ pentru a controla și a gestiona obiectiv, inegala-

bila stare numită Plăcere, indiferent de cultură, de educație, de poziție socială, de avere, de vârstă, de sex sau de rasă pe care un individ le are. Pentru că plăcerea este născută și nu făcută. Ea a dominat și va domina cât va fi omul om. De aceea, numai o profundă mutație genetică-mai poate schimba ceva. Ori, acest lucru nu depinde de omul cel de toate zilele, ci de Creator, care, se pare, are socotelile Lui și-l mai lasă pe acesta să-și mai facă de cap până la accederea spre o altă condiție, mai bună sau de ce nu, perfectă. Până atunci (fără iluzii deșarte), adică până la Marea Schimbare, oricât de mulți sau cât de puțini oameni vor

**Continuare în
pagina 21**

Duiliu Zamfirescu

Harpista

Orgia se sfârșise... ieșeau grupe glumețe
De capete aprinse, de ostenite fețe,
Mergând să se întinză sub cerul cel senin,
Beți unii de câștiguri, iar alții beți de vin.
În umeda tavernă abia mai rămăsese
Câtiva bețivi de fructe ce dormitau pe mese,
Trei lampe fumegânde, trei calfe de cizmari
Și Paola harpista cu ochii săi cei mari.

Cum, Paola, sărmano, vii tu din Miramare
Unde-ai cântat în duo cu întristata mare
Suspînul unui val,
Vii astăzi să-ți duci harpa prin orișice tavernă,
Îți pleci frumoasa-ți frunte pe orișicare pernă,
La orișicare bal?...

Din lampa fumegândă scăpând o lungă rază
Pe bucle catalane ușor se-mprăstiază...;
Din harpa încântată zburând accente vii
Spun razei tot misterul cerestei armonii...;

Din ochii ei, mari lacrimi, din suflet, trist suspîn
Spun notelor murinde omorantoru-i chin.
Ș-atuncea... tot mai tare la sân harpa și-o strânge
Și plâng coardele mute și însuși glasul-i plânge:
"Spre tine, ah! Spre tine, țărîm vecinic înverzit,
E dusă-a mea gândire de-un dor nemărginit...
La tine, golf poetic, cu apele senine,
Speranța mea visează... la tine, tot la tine!
Adio, cer albastru, ca sufletul senin,
Adio, vînt de mare, ca cugetul de lin,
Alerg mereu prin lume, dar gândul' mi-e 'napoi...
Cu voi e fericirea, cu voi..., numai cu voi..."
Și glasul ei se stinge încet... încetinel.

Rembrandt, dacă vreodată celebrul tău penel
Ar fi voit să puie, în umbra delicată,
Doi ochi plutind albaștri în lacrima-nfocată;
Orpheu, dacă pe tine, zmintitul tău amor,
Te-ar fi făcut să cauți un lung cântec de dor...;
Orpheu, îți găseai dorul cântat într-o tavernă
Și tu, Rembrandt, modelul plângând pe-o neagră pernă.

Cântă... De la masă o calfă de cizmar
Sculându-se, la dînsa veni cu un pahar:
- Destul, de două ceasuri ne duci într-un suspîn.
Mai bine bea... Îneacă-ți suspînul tău în vin.
În vin! Ce fericire!... Bea Paola și cântă!
Ce stai cu ochii-n lacrimi, spășită ca o sfîntă?
Sărută-mă mai bine, îți dau doi gologani...
- Doi bani pe-o sărutare!... Doi bani! Pentru doi bani?
Și-n fața mamei sale va mai veni ea mâine?
Doi bani!... O șoaptă-i spune: doi bani azi sunt o pâine.
Primește!
Trist atuncea ea capul și-l întinde
Iar el, cizmarul vesel, în brațe-o și coprinde.
Cum, Paola, sărmano, vii tu din Miramare

Unde-ai cântat în duo cu întristata mare
Suspînul unui val,
Vii astăzi să-ți duci harpa prin orișice tavernă,
Îți pleci frumoasa frunte pe orișicare pernă
La orișicare bal?
O... da, căci sunt pe lume mizerii omenești
Ascunse, fără milă, în piepturi femeiești.
Sunt suflute pe care mizeria le pierde
Cum pierde vîntul toamnei un dafin încă verde.

O lacrimă e-o lume de tainice dureri
Ce sunt și-n corp și-n suflet și nu sunt nicăieri;
Un zâmbet printre lacrimi e raza cea din soare
Ce vesel se răsfîrînge pe-un lung cîmp de ninsoare.
Și când gîndesc că-n lume sunt suflute menite
În veci de blînda rază a nu fi încălzite,
Cînd văd că sunt ființe ce port pe frunte scris
Eternă suferință și-n trai, și-n somn, și-n vis,
Mă-ntreb de nu-i mai bine a-și duce fiecare
Adîncă sa durere pe șesuri sau pe mare
Spre groapă sau spre bal?
De nu e drept să moară talente prin taverne
Și ochii mari să plîngă, pierduți pe negre perne,
În nopți de carnaval...?
Cu ochii stinși de vițiu, cu sufletul de rele,
Cu gîndu-n cercetare cîtînd cum să se-nșele,
Își dau sudoarea frunții pe cărțile murdare
Ș-apoi câștigătorul o dă pe-o sărutare.

Călin, iubit de soartă și iubitor de vin,
Venise lângă dînsa să vadă-un alt Călin
Ce-n ochii ei cu lacrimi, ușor se oglindea...;
Ș-atuncea îi vrea ochii; el ochii ei îi vrea!
- Ascultă-mă, fetițo, stai, cântă-ncetinel:
Ai ochi limpezi ca vinul și-mbătător ca el.
Vin vechi, asta se știe... - Dă-mi ochii să-i sărut;
Îți dau trei bani... Sau cere cît vrei. - Cît ai cerut?
Ea tace. Gîndu-o duce, în repedele-i zbor,
Spre casa mamei sale în care vede-un nor.
Din norul de lumină o mîna stă întinsă
Poruncitoare, crudă, spre candela cea stinsă.
- Primesc - ea zice iute - primesc trei gologani...
De ce nu pot a-ți vinde și zilele-mi pe bani?

Și cînd se duce-acasă, cu ziua dimpreună,
De candela madonei atîrnă o cunună,
Apoi ușor se pleacă pe-a mamei față mută
Și buclele ei albe cu drag i le sărută.
Bătrîna, cum o simte, de sânul ei o strânge
Și plînge și-o sărută și-o-ntreabă și iar plînge:
- Cum, Paola, sărmano, vii tu din Miramare
Unde-ai cântat în duo cu întristata mare
Suspînul unui val,
Vii astăzi să-ți duci harpa prin orișice tavernă,
Îți pleci frumoasa-ți frunte pe orișicare pernă,
La orișicare bal?

Iar ea, abia-i răspunde, cu vocea ei cea stinsă:
- Dormi, mamă, dormi în pace, ai candela aprinsă!

François Villon

**Comentariu și traducere
Iulia Barcaroiu**

Fantasticul, misteriosul personaj numit François Villon, tâlharul poet al celui de-al cincisprezecelea secol, uluiește prin forță și adâncime. Modern, actual și în formă și în conținut, el se prăvale dinspre verva răutacioasă și voioșia sumbră către adâncurile conștiinței omenеști.

Condamnat la moarte în 1463, prăbușit în abisul spaimei, scrie ultima sa poezie, "Ballade des pendus / Balada spânzuraților". Este un marș funebru obsedant, de un realism zguduitor care surprinde esența și în care cinismul se îmbină straniu cu extazul. Villon-banditul, ridicat în ștreang de oglinda propriei imaginații, își privește trupul ciuntit, și rupt de corbi, și umilit. Dar în fața acestui joc macabru de-a pedeapsa, Villon-poetul nu protestează, nu blestemă: cutremurat, acceptă. Mesajul, venind de dincolo de pragul morții, este patetic și cinstit. Pedepsit de semenii și ucis, el nu ridică niciun gând de revoltă, nu are nicio intenție de răzbunare. Într-o pace liber acceptată, filosofia sa, la pătrunderea în neființă, este indulgentă, plină de speranță și, mai ales, însetată de iertare. Versul cheie al creației sale, "Mais priez Dieu que tous nous veuille absoudre / Rugați pe Domnul toți să fim iertați" îl relevă ca om. Iertându-și torționarii, el iartă întreaga lume. Jindul lui de absolvire conștientizează răul, îl atinge și trece deasupra.

Astfel, spiritul acestei poezii atinge atât de îndeaproape perfecțiunea încât se cuvine ca ea să fie ultima. Parlamentul anulează sentința și îl grațiază. Dar după coborârea în străfundurile propriei conștiințe, Villon nu va mai fi nici poet, nici răzvrătit. El nu va mai crea.

Balada spânzuraților

Oameni frați, după noi de-ți trăi,
S-aveți în suflet milă și jale.
Și Domnul bun de sus vă va privi
Și vă va da din toate ale sale.
Cinci, șase fi-vom atârând în zi:
Prea îmbuibată carne pe noi va putrezi
Și devorată, biata, va pieri.
De răul nostru nu vă bucurați!
Cenușă, praf și oase-om deveni.
Rugați pe Domnul toți să fim iertați!

Vă cerem, frați ai noștri, ca în cale
Să nu aveți dispreț spre noi când veți privi,
Căci nu-i stăpân tot omul pe gesturile sale.
Deși noi prin dreptate am fost ajunși aci,
De ne iertați acum, spre fiul vom porni
Al sfintei Fecioare și bune Marii.
Noi am murit. Nici când nu vom mai fi.
De fulgerul infernului cruțați,
Nici sufletul se va mai chinui.
Rugați pe Domnul toți să fim iertați!

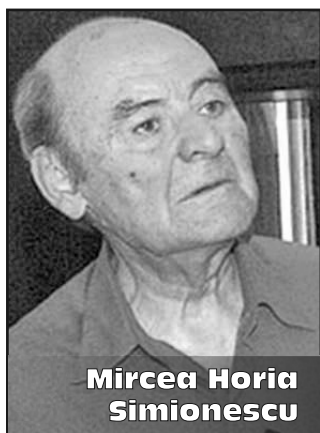
Ploia spălat-a de pe noi carnea moale,
Uscatul soare începu a ne-nnegri,
Ciori și corbi lăsatu-ne-au orbitele goale,
Barba, sprâncenele, ne-au smuls într-o zi,
Apoi, într-o parte sau alta vîntul porni
Și după voie, fără-ncetare, el ne-ndoi.
Mai mult de păsări am fost sfârtecați.
Printre noi, vă feriți a nu fi!
Rugați pe Domnul toți să fim iertați!

Îisus, stăpânul a toate ce-or fi,
Ne-nvață cum de iad a ne feri.
Smeriți să sperăm că om fi achitați.
Voi oameni, nu-i de răs a stârni.
Rugați pe Domnul toți să fim iertați!

Francois Villon in a tavern ● Amedee Forestier

**Mircea Horia
Simionescu**

Mircea Horia Simionescu

APRILIANA Pesmet napolitan cumpărat de un unchi și dăruit în schimbul unei poezioare; îndelung sfărâmat în dinți. Un deget arătând o fetiță palidă și plângărească, care făcea același lucru. O mașină Citroen trecând prin fața casei. „Copiii care au cules dude se vor îmbolnăvi!” în aer, un parfum de floare putredă și ecurile tulburătoare ale retragerii cu torțe...

ARAM Ca o ramură de brad pe care a căzut zăpadă ușoară, spumoasă și praful unei lumini duminicale.

ARAMIS Minunatele isprăvi ale lui Aramis: bătea toată ziua darabana, urca pe casă urmat de o ceată de copii gălăgioși, bombardă de acolo grădina vecină, culcând la pământ fasolea și roșiile domnului Diaconescu, tinichigiul, fugărea apoi cu cetele de cavalerie găinile și curcanii, găsea pricină știrului ca să-l poată chema la luptă și să-l decapiteze, cucerea inima Soniei, din casa căreia ieșea către ora înserării, provoca adevărate scanda-

luri, chiuia, înjura, apoi, trecând în domeniul vecin, tăia, pârjolea, se purta fără inimă față de toate de pe lumea asta... Când luna urca pe cerul de opal, se sfătuia cu tovarășii săi - tot atât de aprigi ca și el - pe cine să mai înjunghie, pe cine să trădeze, ce pedepse să dea supușilor celor două provincii pe cire le stăpânea, ce lupte să susțină, cu cine să se sfădească.

Pe la zece și jumătate, maică-sa, spălătoreasă, îl bătea zdravăn, ca la cazarmă. La catalog, Aramis era strigat Nicolae G. Alexandru.

AKCADIE Evident, de la arcadă. „Ochii, nasul, gura, bărbia, «Aiul urmează o linie arcuită, trasă în lume de un duh al scrivilității. Și, cum trăim într-o lume în care, de la naștere până la sfârșitul vieții, trebuie să ne plecăm fruntea în fața Datoriei, < redinței, Viitorului, toți ne șlefuiim chipul pe nebagate de seama în așa fel încât, de la o vreme, începem să semănăm unul CU celălalt ca și cum am fi venit dintr-un ținut îndepărtat, cu Climă uniformizantă. Idealul monarhului de tip medieval era ca locuitorii cetății să fie Arcadie.” (Nicolae Iorda: Por și Porfirie)

ARCAȘA (de la Arcadie). Din arcul bolții atârna o sfoară de Manila, fibroasă, mirosind a gaz.

AKCHIBALD Din categoria marilor bâlbâiți.

Defecțiunea e bine Corectată în discursuri, confidențe, anecdote debitate cu oare-(are farmec, de la înălțimea unei funcții onorabile în Ministerul Domeniilor. La bătrânețe, gura slăbește, proteza cade. Ca su-praveghetor de materiale într-o fabricuță bucureșteană, defectul apare foarte supărător și omul „nu mai corespunde”.

AKFFFA Pisică albă, răutăcioasă. Femeie albă, vorbărească. Soție: palidă, risipitoare. Funcționară: neștiută, neglijentă.

Activistă: necombativă, lipsită de vigilență. Mamă: subalimentată, toată ziua strigându-și copiii. Bătrână: albă, rece, maiestuoasă, însă guralivă, purtând de mână o nepoțică răutăcioasă, albă, lăzgăiată ca o pisică. Decedată: monument de marmură albă, severă, tăcută, tăcută...

AKF.S Ca un teren de tenis, corect, bine nivelat, curat, ușor stropii cu apă, umbrit de perdeaua unor salcâmi - ideal mult visat ile cei ce trăiesc în prundișuri.

ARHIMONA Abajur din dantelă neagră. „Arhimona David, fruntașă în producție la întreprinderea Tricotajul roșu din Capitală.” (Ziarele)

ARIE Arie P. Coarda - Sol.

ARIOH „Domnule Arioh, vă invit să înființăm împreună un trib de neamuri suspecte din toate punctele de vedere.” (Dioclețian)

ARISTENE Merge mândru și drept ca un soldat. Dar trupul firav îi e ținut de speteze de zmeu, ascunse sub bretele.

ARISTIDE Sticlos, neted și steril ca o stalactită. În general, criminal de tip lombrozian. ARISTIDE G.: cântă la chitară și știe numeroase anecdote piperate. ARISTIDE ST.: angrosist, afaceri remarcabile în timpul războiului. Fata lui cea mare, poreclită de băieții de la liceu „Pelicanul sau Babița”, poartă ochii pe sus pentru că știe să cânte la pian valsul lui Ivanovici. ARISTIDE CRUDU:

subțiratic, cu fața smeasă și trăsăturile ascuțite. Nasul lung îl împiedică să vorbească articulat. Își suplinește funcțiunea prin gesturi deschise, iuți, inegale. Trăit printre străini, disprețuiește liniștea, confortul. Doarme pe unde poate, evită și acuză tot ceea ce este burghez, înțelegând prin asta somnul adânc început devreme, plimbarea pe bulevard, îmbrăcăminte decentă, cafeaua cu lapte, tunsul la timp. Plătit cu o țuică și o cravată nouă, suspectează cu abilitate oamenii cumsecade, palmuiește pe curtezanii incomozi, mărturisește în procesele dintre proprietari și chiriași.

Va urma

**Theodor
Codreanu**

Tot ce urmează e pus în slujba dovedirii unicității istoriei sale. Confruntarea se face atât cu istoricii literari români, cât și cu teoreticienii și istoricii literari străini, autorul arătând, în genere, o bună cunoaștere a acestora. Procedul va fi continuat și-n textul propriu-zis, de unde și cealaltă idee majoră: istorie critică, adică o confruntare a propriilor judecăți cu ale criticilor și istoricilor care i se par reprezentativi pentru demersurile sale. Nu știu în ce măsură Nicolae Manolescu își poate apropria un asemenea protocronism, fiindcă procedul confruntării critice cu alții e o practică veche și ea nu lipsește nici din istoriile literare. Bunăoară, din cea a lui Ion Rotaru, chiar dacă, la acesta, nu e o practică generalizată. Și mă refer la versiunea finală, într-un singur volum, O istorie a literaturii române de la origini până în prezent (Editura Dacoromână, București, 2006, 1334 de pagini, dar în dimensiuni aproximativ duble compara-

tiv cu istoria manolesciană). Nicolae Manolescu nu a văzut această versiune finală, citând, la bibliografie, doar varianta în trei volume (1971 - 1987) și pe cea în șase volume (1994 - 2001). Altminteri, numele lui Ion Rotaru nu este implicat niciodată în argumentația critică a istoriei manolesciene, el fiind dat numai ca exemplu negativ de „istorie didactică”, în introducere și în postfață. E doar unul dintre indiciile lipsei de obiectivitate a istoriei lui Nicolae Manolescu, aspect asupra căruia voi reveni în aceste considerații.

Nici protocronismul „scrierii la două mâini” nu și-l poate revendica criticul nostru, fiindcă această modalitate e veche, cum remarcă John D. Caputo³, într-o carte din 2007: „Scriem cu ambele mâini. Critica radicală și delimitarea reprezintă mâna stângă, dar mâna dreaptă este afirmarea a ceva ce dorim cu o dorință dincolo de dorință, care este suma și substanța argumentului meu din Prayers and Tears, care concepe rugăciunea și plânsul în mod profund

afirmativ”. În definitiv, aceasta este condiția hermeneuticii, pe care însă Nicolae Manolescu își imaginează că o poate oculta fără pedeapsă. În chip firesc, scrierea „la două mâini” a unei istorii ar fi trebuit să însemne dublarea forței de obiectivare a autorului, cel puțin în accepția impersonalității maioresciene, în descendența căreia se revendică. „Dublarea” funcționează doar în perspectiva strict critică, în sensul că autorul își însușește opiniile altora despre opere sau le respinge pentru ca punctul său de vedere să iasă în evidență. Istoria literară devine și o istorie a receptării critice. Însă, paradoxal, e o „dublare” care aduce spor de subiectivitate, fără ca Nicolae Manolescu să fie și creator pluridimensional de genuri literare, ca G. Călinescu, de pildă, reperul pe care el îl concurează, convins că 1-a și depășit. Sporul acesta de „subiectivitate” nu ajunge, din păcate, la impersonalitatea geniului, cum a înțeles exemplar Maiorescu privitor la Eminescu. Subiectivitatea manolesciană se înfundă, fatalmente, în

partizanat ideologic, tocmai condiția de care el este convins că s-a debarasat sub semnul gratuității estetice. Iată de ce simetria din litografia escheriană devine, la el, una a antitezelor eșuate, în sens eminescian sau lupascian. Nicolae Manolescu, la o primă vedere, înțelege scrierea la două mâini sub unghi, aș zice, palimpsestic, corectând simetria escheriană sincronică prin introducerea dimensiunii diacronice: „Să introducem în litografia lui Escher timpul și să ne imaginăm că o mână este contemporană, simplă, cu năsturei banali, iar alta vine din trecut, este dublă și cu butoni de aur. Iată cum înțeleg eu istoria literaturii române...”. De fapt, e o preluare, prin punere în practică, a ideii lovinesciene a revizuirilor critice, fapt urmat de toți criticii literari, în definitiv, inclusiv de autorii noilor istorii literare, totale sau parțiale. Noutatea ar putea fi că în vreme ce Lovinescu tinde să se focalizeze numai pe ultima parte a

**Continuare în
pagina 31**

Mircea Cotârță

Deși nu avea niciun titlu de noblete, dar pentru simplul fapt că provenea dintr-o familie înstărită, Marco Polo, după cum se pare, a urmat traseul social al oricărui venețian bogat. Deci, a învățat latina, folosită, la vremea respectivă, în redactarea contractelor, aritmetica, inclusiv tarifele și toate unitățile de măsură folosite în vremea sa, retorică, pentru a fi convingător, aspect indispensabil în meseria de negustor, la care se adaugă cunoștințe minime de franceză, deoarece Franța era pe atunci o respectată putere economică și politică. În rest, pentru a trece cu brio examenului de maturitate la școala vieții, era de ajuns să hoinărești pe străduțele și cheiurile Veneției.

Ca suprafață, Veneția lui Marco Polo era mai mică ca cea de astăzi. Pavелеle erau din cărămidă roșie, dispuse într-un mod ce sugerau scheletul peștelui, podul Rialto era din lemn, încă mai existau spații verzi. Pe Campo Santa Maria Formosa, după numele bisericii renașcentiste care se înălța în acest loc, se organizau lupte între oameni, considerați extrem de neînfricați și urși capturați în pădurile germane. Vite, găini, găște, rațe se plimbau nestinșgherite pe străzile venețiene. Unii cetățeni mergeau călare. Din secolul al XVII-lea, caii vor fi interziși din cauza în-

Minunata viață a lui Marco (II)

gustimii străzilor. Erau așa de strâmte încât orice tentativă de a face demonstrații ecvestre, devenea periculoasă. În Veneția secolului al XIII-lea întâlneai toate neamurile, fiecare având cartierul său: dalmați, germani, albanezi, armeni, turci, greci, evrei, arabi, persani.

Dar marea lovitură dată de venețieni a fost organizarea de expediții cu scop comercial, spre Levant. Pe toate străduțele orașului găseai tarabe pline vârf cu cărți ce-ți indicau ce să faci, cum să te pregătești, ce să cumperi pentru a-ți reuși totul din plin, în călătoria pe care o planificai. Erau faimoasele și mult căutatele "ghiduri pentru pelerini", scrise și copiate în dialectul venețian de către supraviețuitorii odiseii spre Levant. Toți acești autori își redactau lucrările la per-

soana a II-a singular, acel "tu" familiar, suficient de convingător încât să crezi în ceea ce citeai și să respecti multe sfaturi date, toate de ordin practic: ce îmbrăcăminte să iei cu tine, cum este viața la bordul unei corăbii, consemnele de securitate, descrierea escalelor. De asemenea, se precizau, mai mult sau mai puțin ironic, lucrurile pe care obligatoriu trebuia să le faci: "Să te înarmezi cu două pungi din piele, una plină cu 200 de ducăți, cealaltă plină cu răbdare" – spunea milanezul Santo Brasca - și cele pe care nu trebuia să le faci: frecventarea bordurilor din Corfu "unde în orice clipă, la orice pas, poți lua boala franțuzească (boală venețică)".

Doar de două ori pe an, din cauza vremii, Senatul fixa data de plecare

a convoaielor maritime plasate sub escortă militară. De fiecare dată avea loc același imuabil ceremonial. Ziua fixată pentru plecarea convoaielor era anunțată venețienilor prin mici afișe plasate pe podul Rialto și prin... "lătrători" cum erau denumiți popular vestitorii care, în piața San Marco, făceau public, țipând până le pielea vocea, data când pleca un grup de nave. Adunate pe Riva degli Schiavoni (cheiul din dreptul cartierului dalmaților, nu cu totul întâmplătoare se făcea această alegere, veți înțelege din ce cauză), galelele erau binecuvântate de preoți ce invocau numele tuturor sfinților. Navele aveau patruzeci de metri în lungime, cinci în lățime. În caz de furtună, nu exista niciun fel de loc amenajat special pentru a te feri de valuri. Fiecare navă avea unul sau două catarge și două sute de vâslași, toți voluntari, de preferință dalmați, foarte apreciați pentru forța lor fizică și puterea de a îndura, fără probleme, lipsa de confort, dar care erau, în schimb, bine plătiți și bine hrăniți pe tot parcursul călătoriei. Navigarea se făcea fără busolă, fără hartă. Venețienii puneau baza pe compas, pe "cele opt vânturi" din jumătatea de est a Mediteranei și-și încredințau, pe tot parcursul călătoriei, viața, averea, în mâinile Bunului Dumnezeu Atotputernic.

Va urma

Victor Sterom

Fulguratii

de Victor Sterom

Ecaterina Chiriță Bazilescu ■ Stele răătăitoare
Editura Delta Cart ■ Pitești ■ 2008

Rari sunt scriitorii care își încep cariera direct cu romanul. Mai întâi își - fac mâna - pe schiță, povestire, nuvelă și apoi, când cred că posedă toate sau aproape toate "instrumentele" cu care să creeze o frescă de orice natură, trec la roman. Ecaterina Chiriță Bazilescu, membră a Societății Scriitorilor Târgovișteni, a optat pentru ultima formă a genu-lui, debitând cu un roman autobiografic, ftgfaaa-cega: Amintirea sau amintirile din cele trei sute de pagini, durează din timpul copilăriei autoarei și sunt închinare părinților ei, colegilor de școală, prietenilor de pe tot traseul vieții de până

acum. Ecaterina Chiriță Bazilescu nu inventează nimic în descrierile sale, sdc deci nu este ficțiune în paginile romanului ei, ci, descrie amănunțit totul cu nostalgie și admirație. Amintirile sunt de fapt istoria drumului unei familii cu mulți copii -mama casnică, tata un poștaş conștiincios, prilejuind scriitoarei o ingenioasă cronică socială, pidtată în linii baroce și încorporând o suită extrem de bogată în evenimente, chipuri memorabile, psihologii, temperamente. Ecaterina Chiriță Bazilescu pledează în acest roman -patetic și analitic - pentru încredere și comunicare. Gonținutul faptelor la care se referă autoarea, e adesea insolit și... semnificația lor rezidă aproape totdeauna, pe cunoaștere. Prozatoarea refuză cu bună știință ordonarea cât de cât logică

a amănuntelor, cultivând împotriva legității lor, mai degrabă emoția penumbrei. Nu de puține ori afem senzația că personajele sale ies ca dintr-un - panopticum - vădit să-și retrăiască - drama vieții - în „fulgurații” de clipe și stări inefabile de vis și împlinire.

Fluxul și refluxul memoriei operează asupra majorității dintre personaje, cu acea potență de a le contura precis geneza și deznodământul; replica e lapidară ca o - explozie - și circulă prin subconștientul lor ca prin labirinturi care deschid!, și închid mereu la nesfârșit căile spre adevăr și speranță. Sunt situații reale sau numai posibile, dar învăluite într-un fel de vrajă a cuvintelor care te solicită până la acceptarea lor ca atare. De aici, un vag mister care planează asupra biografiilor aces-

tora și mai ales asupra conștiințelor. Eroii caută să se elibereze ca dintre hățisuri invizibile, împovărată mai toți de câte-o întâmplare, reușind acest lucru numai cu prețul unor inevitabile renunțări.

Pe alocuri, descoperim o anume tentație de a căuta -firi -care poartă o - enigmă - personaje care își dezvăluie cu oarecare greutate, trăsăturile morale ovi distincția sufletească. De aceea și o anume impresie de repetare - de redundanță a datelor caracteristice. Autoarea simte acest lucru și cred că tocmai în acest „sens încearcă să urce o spirală mai deosebită și să creeze un - destin - cu mai multe meandre și cu o deschidere psihologică mai amplă.

Noianul de situații verosimile și credibile mă oprește să exemplific - ceva - anume, frustând când pe unii când pe alții. În finalul - fulgurației mele critice - pot afirma că Ecaterina Chiriță Bazilescu are toate datele unui prozator înzestrat.

Și dacă

Iată-mă răzvrătit
Împotriva a tot ce e urât.
Și...nedrept
Am murit
Pentru a mă naște
Mai înțelept
Un răzvrătit
Împotriva a tot ce e vechi
Ofilit.
Și pentru a mă naște
Mai proaspăt
Chiar am murit
Și un răzvrătit...
Împotriva a tot ce e mort
Sau minciună.

Poeme de Titi Ionescu

Împotriva tuturor celor
Ce m-au mințit
Iar acum sunt dispus
Să mor
Pentru a mă naște mai viu
Și nentinat
Pentru o viață mai bună
Într-un timp neîmpăcat
Dar oare voi fi tot eu
Cel adevărat?
Și dacă nu,
Împotriva cui
Mă voi răzvrăti

Cu păcat în păcat.

Om și suflet

Un inocent
Ce-și poartă nemurirea,
Tot dăruind în ea necon-
tenit.
Un spirit larg
Ce-mparte fericirea,
De-a pururi să rămână
nemurit
Contururi

Cu o mână dăruindă
Ce-a găsit iubirea
În orice ființă suferindă,
Spre a nu se spune
Despre el
Cum că simțirea...

Sinele și dorința

**Gabriel Stănescu - O speranță numită Mayflower -
Editura T - 2008**

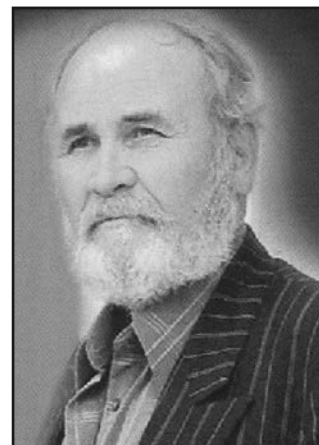
Vâslaş într-un ocean al disperărilor mute. Ce e speranța, dacă nu o disperare trăită la nesfârșit? Așa am gândi, de nu am citi cum trebuie cartea poetului Gabriel Stănescu, „O speranță numită Maxflower”, apărută în anul 2008 la Editura T. Căci, dacă „în orice certitudine se ascunde o umbră de îndoială, cum susține poetul, nu-i mai puțin adevărat că suma îndoielilor, inevitabile altfel în timpul limită, este patul germinativ al certitudinii: sunt, sufăr, mă bucur, exist. Așa văzând, între îndoială și certitudine își leagă pânzele corabia MAYFLOWER, speranță ajunsă, lată, la țarmul poemelor lui Gabriel Stănescu. Poetul dă consistență pânzei și sens vântului, anume albindu-le pe amândouă întru asternerea pe larguri a puținelor cuvinte, ce se vor mesaj și far pentru cititor. M lați umbra ta și umblă omule/Doar umblând vei învăța să mergi întinde mâinile amândouă/Ele vor fi aripile tale cu care/Vei escalada înălțimile Desc-chide bine ochii/Numai așa vei înțelege/Ce nu înțelegi/(Doar știi că nu știi nimic) In orice certitudine/Se ascunde o

umbră de îndoială. " (umblând vei afla că mergi) Șinele : " Nimeni nu te poate împiedica să crezi/ Că ești cece ești M Dorința : " Cât despre mine ce să spun?/Am luat/Forma versurilor în care locuiesc " Din necesitate, din nevoia sinelui de a se rotunji în dorință până la recunoaștere și acceptare, în definitiv. Poetul rostogol. șt. pa caaranu! tiapuiui' surâsil și lacrima, cu același înt. -legere ce derivă din implicare și consecință i " Posteritatea e selectivă /Cu noii poeți/Stiu asta din parcimonia/Cu care primăriile cheltuiesc banii/Pentru locuri de veci cât timp sunt în viață/Contemporanii îi bărtu-iesc/Ii discreditează Dacă îi citesc/O fac cu lupa/Cu dicționarul Poezia poate fi resimțită/Si ca o amenințare/Ca o revoltă/Nu numai ca o făgăduință și ei știi asta Ca să le cumpere tăcerea/Le acordă din când în când/Câte un premiu " (ei știi asta) Poemele lui Gabriel Stănescu se întocmesc aparent la îndemână, lăsând impresia numai, a celui ce stăf că, aruncând o piatră în apă, concentricele cercuri se vor naște obligatoriu. Cercurile sunt frumoase, iar dorința lor de a lărgi

malurile, are ceva din tragismul clipei dinaintea eternului s " Ni se spune că vom avea o iarnă grea/Ni se spune că vom găsi în primăvară/Câteva cadavre sub zăpadă Ni se spune să ascultăm știrile de la prânz/Dar nu ni se comunică numărul sinuciderilor La identificări ni se cer actele de identitate/Fotografiile personale/îmbătrânite înainte de vreme/Creează confuzie S-ar putea spune că în România/A avut loc o revoluție/Noi știm că nu mai e nimic de făcut M (în România a avut loc o revoluție) Uite, m-am înșelat chiar și eu J Cu vintele poetului nu-s multe, dar nici puține. Sunt destule. Cât să facă din ele, nu refugii, ci arme. La Gabriel Stănescu, necesitatea iluziei e una controlată. Poetul e concis, determinat, mizând pe o experiență personală impresionantă pentru cineva care a dorit să cunoască absolut toate felele lumii, spre a o putea defini și judeca. Frumusețea versurilor derivă din profunzimi și concluzii arareori gresindu-si ținta : " Toate adevărurile se nasc moarte /Intr-o casă a morților/Nimic nou în această oximoronică existență/Timpul își pre-

Consemnări prietenești

de Mihai
Antonescu

gătește singur/Un glont pe țeava Adevărul e ultimul fir de păr/Din „barba lui Dostoievski“ (casa morților) Patria poetului, este acolo unde bate inima lui. Patria poetului, este sine și dorință suflând în pânzele corabiei MAYFLOWER, pe o hartă cu granițele prescrise. Harta lumii, unde ne stî m prizonieri, dar și liberi, în același timp. Numai așa, între sens și duraiă, întrebarea își are firescul ei: „Cât prețuiește Doamne această viață/ Fără memorie/Fără supraviețuitori/Fără învingători/Fără tkxtirart înfrânți? Beau pentru ca să pot uita repede (Beau să mă uit?) (interogație)

"O SPSEASTA KUMITA MAXPLOWBR" este unul dintre cele mai bune (și deloc puține) volume de versuri ale lui Gabriel Stănescu, si, credem noi, din poezia română contemporană.

Din Biblioteca franceză

Sylvie Germain

o scriitoare a zilelor noastre

Roxana Tănase

În acest articol ne-am propus să prezentăm cititorilor revistei Climate literare o scriitoare franceză contemporană, autoare prolifică a unei opere romanesce dense, complexe și în același timp coerente.

După studii de filosofie și un doctorat pe tema figurii umane, Sylvie Germain a început să scrie romane, povestiri și eseuri, numărând până în prezent mai mult de douăzeci și cinci de volume publicate. Primul său roman, „Le Livre des Nuits” (Cartea Noptilor), publicat în 1985, i-a adus foarte repede elogii din partea criticii literare: „Vechiul Testament revăzut de Grimm și Perrault..., o reverie pe tema numelui și a ambiguității condiției umane” (Gérard Meudon). Aceste elogii nu au încetat nici astăzi, și pe bună dreptate. Pe de altă parte, debutul editorial al scriitoarei de 31 de ani s-a transformat rapid în șase primii literare, între care și Premiul pentru cea mai insolită carte a anului.

Cartea se încadrează cu succes în realismul magic, prin tematica abordată (împletirea dintre viață și moarte), prin caracterul hibrid al spațiului (urban și rural, aflate în contradicție)

prin dubla valență a perspectivei (realistă și fantastică), prin reiterarea unor mituri și simboluri (mitul Vârstei de Aur, lupta lui Iacob cu Îngerul, rivalitatea dintre Cain și Abel, figura lui Iuda etc.), prin lipsa oricărei opinii a naratorului cu privire la caracterul real sau imaginar al întâmplărilor, adică prin viziunea sa obiectivă și prin stilul elegant, pretențios.

Structurat în șase părți precedate de un dublu prolog și urmate de un epilog, romanul trebuia să fie o simplă genealogie a eroului din cel de-al doilea roman, Nuit-d'Ambre, o poveste de zece pagini. Astfel, o simplă schiță s-a transformat într-un roman fluviu, sau mai bine-zis într-un roman epopee, denominativ impus de caracterul fantastic al întâmplărilor, dar și de caracterul singular al personajului principal, Victor-Flandrin. Cele șase părți ale romanului sunt tot atâtea episoade ale luptei cu un destin impus de instanța divină, reprezentând o nefericită față a condiției umane. Cele trei coordonate ale acestei condiții sunt viața, nedreaptă, moartea, absurdă și neînțeleasă, și războiul, poate cel mai absurd din tot ce ar putea exista.

Autoarea însăși mărturisește: „Faptul de a scrie, chiar și numai cerneala care lasă urme pe hârtie, provoacă în mine o precipitare a memoriei. Si nu numai a memoriei personale, ci și a unor amintiri care vin de departe, din memoria familială, apoi a grupului social din care fac parte, și așa a ajuns războiul în primele mele două cărți. Ele au fost la început proiectate ca una singură. Eram obsedată de războiul din Algeria, de tortură, de problema Răului”.

Cele trei teme ale romanului se împletesc amețitor, iar întâmplările sunt când de-un realism frapant, când dintre cele mai insolite. Romanul urmărește viața unei familii pe parcursul a aproximativ o sută de ani, cuprinzând perioada ce se întinde de la războiul din 1870 și până după a doua conflagrație mondială, reprezentând mai puțin o narațiune clasică, cu început și sfârșit, și mai degrabă un ciclu de imagini recurente ale începutului și sfârșitului, un ciclu de nasteri insolite și de morti bizare. Moartea revine obsedant, ca o pedeapsă de neînțeles pentru om, din partea lui Dumnezeu, și trimite pe un loc secund viața. Astfel, în familia Peniel (până și numele

Sylvie Germain

este preluat din Biblie, semnificând „fața lui Dumnezeu”), bunica eroului naște șase copii care mor fără vreo explicație logică (fără a apuca să țipe în această lume) și doar al șaptelea supraviețuiește, proclamându-și victoria prin șapte țipete; Melanie, prima soție a lui Noapte-de-Aur moare călcată de un cal; Blanche, cea de-a doua soție, moare în urma viziunilor despre război; Ruth, ultima lui soție, și toți copiii săi mor în holocaustul evreilor din lagărul nazist Sachsenhausen. Cartea se termină cu moartea eroului însuși, precedată de o caborâre în inconștient, scrisul naratorului imitând înfricoșător delirul personajului.

Așadar, o lectură lină, pur prozaică este imposibilă când abordezi o scriitoare din descendența lui Gabriel Garcia Marquez. Descifrarea simbolurilor, regăsirea miturilor, receptarea bivalentă a limbajului sunt doar câteva dintre exercițiile pe care cititorul trebuie să le rezolve prin lectura lui Sylvie Germain. Si lucrul se repetă la fiecare nou volum ales.

Gânduri și reflecții de final (2)

MOTTO :

„Poporul care conștientizează procesul istoric prin care trece, are toate drepturile să se legitimizeze în istoria universală“. V. Pârvan

„Nu pot altfel“. Luther

**Alexandru
Manafu Târgoviște**

Pe altarul jertfelor pentru Țară au fost sacrificați (în fapt, omorâți) nenumărați patrioți, știuți și neștiuți, cavaleriști fiind în mod special afectați. Constituiau în fapt, elita armatei și a societății.

Rezistența împotriva acestor forme atipice de agresiune s-a manifestat prin constituirea unor „insule de rezistență” și prin retragerea fiecăruia în lumea lui interioară.

S-a reușit, printr-un artificiu combinativ, retragerea trupelor sovietice din țară, mai mult datorită șireteniei conducătorilor. Viața economică a intrat într-o linie relativ ascendentă, a mai scăzut presiunea asupra populației, învățământul începe să redescopere valorile naționale, se pun bazele unei industrii na-

din volumul „Cavaleria română“, editura CIEA, București, 2010

ționale competitive, odată cu sacrificarea forțată a proprietății individuale țărănești, se pun bazele unei agriculturi naționale competitive.

- perioada 1965-1985, este perioada de înflorire și decădere a unui sistem politic și

economic care a dus țara la realizări pe plan economic, însă, mania puterii, cramponarea de poziții privilegiate pentru o șleahță de activiști care, declarativ, urmăreau binele colectiv, în fapt, interesul personal, a dus țara la dezastru.

Cu o singură excepție - august 1968 - când toți românii au vibrat pe aceeași coardă a sufletului, dragostea de țară și dorința fermă de a se opune unei eventuale invazii sovietice, nu au mai existat dovezi ale coeziunii de grup.

în turnul de fildeș, conducătorii prindeau gustul și beția puterii, fiind ruși de nevoile colectivității. În țară începe deprecierea calității vieții, restricții de tot felul, un alt gen de presiune asupra populației, rupea totală de realitate a conducătorilor.

Sub avalanșa de evenimente externe, situația în țară se precipită. Semnale existau de mult. Valea Jiului în 1977, Brașov în noiembrie 1987, Iași în 1989.

A existat și Malta în

septembrie 1989, înțelegerea dintre conducătorii celor două puteri (în fapt, a două sisteme, SUA și URSS, în mod cert, avizată pozitiv și de forțele nevăzute, oculte, care conduc lumea.

În ceea ce privește România, orice om, conștient de menirea lui, realiza că nu se mai putea continua sub aceeași formă.

Decembrie 1989, dincolo de influențele exterioare, a însemnat și sclipirea de demnitate a unei nații care nu mai accepta dominația unui grup de activiști ai partidului unic, în frunte cu un cuplu bolnav și avid de putere, incapabil să simtă pulsul vremurilor.

MOTTO:

„Doamne, dăruiește-mi seninătatea să accept lucrurile pe care nu le pot schimba, curajul să le schimb pe cele care pot și înțelepciunea să accept diferența“. Marc Aureliu, împărat și filozof.

Acum, la 20 de ani de la evenimentele din 1989, constatăm, cu strângere de inimă, că românii nu au mai găsit voința și puterea de a se apropia de realizările unor etape precedente.

În primul rând, nu s-au mai asigurat condițiile necesare coeziunii de grup, conjugării eforturilor clasei politice și

ale intelectualilor cu forța maselor. Nu a existat niciun proiect național care să mobilizeze, să stimuleze și să pună în valoare, să canalizeze forța maselor spre același ideal.

În 1859, intelectualitatea pașoptistă, cea mai creatoare generație a istoriei românești, a vibrat la unison cu societatea moldo-munteană, care își dorea fierbinte unirea și independența.

În 1918, generația Marii Uniri a vibrat la unison cu spiritul maselor, care au realizat în fapt „România Mare” și afirmarea ei pe plan european.

În 1965, după opresiuni și constrângeri pe toate planurile, societatea a mai găsit forța unui efort. A fost, în fapt, mâna de fier a partidului unic, forța maselor, dar și existența unor planuri de perspectivă.

Din 1989, societatea românească este profund divizată după interese individuale sau de grup, care nu converg niciun moment spre interesul național, lipsită de un proiect de perspectivă, incapabilă să-și valorifice șansele de evoluție în interes propriu.

Nici societatea, dar mai ales, nici clasa politică, nu au fost în măsură să asigure justificarea posibilităților oferite de căderea comunismului.

Va urma

George Coandă

Poetul stării de interioritate

Pentru mine Florea Turiac este încă de pe vremea când îi publicam primele versuri în pagina de cultură a cotidianului „Dâmbovița” – și cred că se vor fi agonisit în clesidură vreo patruzeci de ani, – un poet a cărui condiție de a fi este, cu prevalență, starea de interioritate. El caută răspunsuri, prin cercetarea, ontologic vorbind, a Omului, a acestuia în relația sa cu habitualitatea în care viețuiește, dar și cu Dumnezeirea ca esențialitate cosmică. Florea Turiac este un neliniștit, asemenea unui „cârd de nevăstuici” alunecând prin sângele său – metaforizare a forței sale creatoare reale – în căutarea de culcușuri „pândind vioara minții ce-și caută arcușuri”.

De altminteri, în noul său volum de versuri, atât de inspirat intitulat „frunzele neliniștii” – ducându-ne cu gândul la eternele zbuciume ale unui adevărat Poeta Vates – și pe care, în curând ni-l va oferi în dar, Florea Turiac își deconspiră în întreaga sa amplitudine această infatigabilitate căutătoare a arcușului în stare să smulgă de pe corzile sufletului său sunetul aural al Poesisului. „mai ostensc în gânduri un cârd de nevăstuici / ce lunecă prin sânge să-și caute culcușuri / încât le simt în carne dând iama ca prin puici / pândind vioara minții cum îmbânzește-arcușuri...” („frunzele neliniștii”).

Florea Turiac este un asiduu încăpățânat de unde și viciul – în sensul benefic pentru actul său creator – perfecționismului, care nu-i dă pace, de aici și neliniștea ce-l neodihnește, dar nu-l frisonază cu anxiozități păguboase, însă îl obsedează. Într-o astfel de pulsațiune creatoare, Florea Turiac este un orfevru, adică își șlefuește versul cu disperare „să ningă miere pe trandafiri” și grăbindu-se să nu-și irosească clipele vieții, este un ambițios întru autodepășire. De fapt, și mărturisește cu îndreptățit orgoliu: „mie-ambția o fiară cu colții de rubin / gata să îi înfigă în versul de pară / să ningă flori de rouă pe-al ghilotinei spin / când mă lucrează-n carne de pară i-aș fi pradă // să îmi dresc în voie doar nervii cu păcat / ca din nectarul vieții să storc cât mai e vreme /

înțelepciune-n graiul pe care l-am prădat / să-mi acordeze lira în nopțile supreme” („ambția fiară cu colți de rubin”).

Și, în excelenta mărturisire, din („ceasul inimii”), Florea Turiac formulează o apodictică profesiune de credință, dar și starea de a fi poet: „iar ceasul inimii aritmic bate / când suie caii sângelui spre limbă / și-n rădăcina pleoapelor răzbate / lumina pentru ochi și-n cer îi plimbă // să-nghete-n sânge starea de revoltă / atunci când raiul își coboară starea / din univers blindat doar cu recoltă / de îngeri care ning pe noi splendoarea”

Eu l-am / și îl descopăr cu fiecare volum pe Florea Turiac. Și asta din pricină – apropo de perfecționismul său neliniștit, și, așa cum spuneam, încăpățânat – că, poetul, își ascultă fiecare vers ca pe un diapazon, încer-

când să le depisteze, și să le alunge, sunetele care distorsionează, care do-decafonizează. De aici – ca să-i aplic și o notă critică – rezultă, uneori, o rutinieră discursivitate, care îți dă senzația de frigiditate. De unde derobarea în linearitate. Dar asta, precizez, uneori. Nu știu, nici pe meleagul românesc, nici aiurea-n lume, vreun poet care să-și fi construit opera din cristal pur. Pentru că n-ai fi poet cu adevărat dacă nu săvârșești efortul de autodepășire. Un efort care incumbă și riscuri. În cazul lui Florea Turiac – și este observabil acest fapt – sunt riscuri premeditat asumate și pe care, în majoritatea cazurilor le depășește cu virtuozitate.

Este cunoscută irepresibila propensiune a poetilor spre a-și deconspira și o stare de filosofare. Este în firea gânditoare a celui ce se vrea o voce mărturisitoare a frământului uman de pe o planetă care, chiar dacă din Cosmos, se zărește scaldată într-o muzicală lumină albastră, este bântuită de înfricoșătoare tempeste. Iar Florea Turiac nu se putea eschiva – ar fi fost nefiresc – de la a fi o astfel de voce. Iată-l surprinzând, părelnica noastră viață: „înșelătoare clipă sălbatic sapi în piele/ de o brăzdezi cu riduri ca plugul un ogor/ că-n casa de petreceri ce-o bântuie doar iele/ se frânge-n zid lu-

**Continuare în
pagina 21**

Radu Cârneli

Se pare că lumea românească revine încet, încet, la un normal necesar, cel puțin în ceea ce privește viața cultural-spirituală. Spun lucrul acesta întrucât, o bucată de vreme, după 1989, multe deviaseră într-un ritm de inimaginat. Și aceasta pentru că societatea nu era pregătită să înțeleagă imperativele noului timp; democrația – în esențele sale – a devenit anarhie, subjugându-și libertatea de a fi oricum și orice; a apărut într-o vigoare violentă urâtul cu toate valențele sale: minciuna, hoția, teroarea și – nu o dată! – crima; toate acestea și altele schimonosind statura morală a diverselor categorii sociale.

În literatură, lucrurile nu au stat altfel; s-au ivit și aici manifestări ale unui naturalism nud, brutal, batjocoritor; tendința de a macula până la a desființa nume și opere de bază ale fondului cultural național se mai observă încă și azi (după 20 de ani de la numita revoluție!). Principiile lui Baudelaire

privind estetica urâtului au fost modificate într-un sens negativ, preferându-se, nu o dată, un cotidian abject, de înfundătură etică. Rătăcirii și căutări sterpe, mult dăunătoare unei evoluții dorite, de înnobilitate a cugetului românesc. Da, și câtă nevoie era (și este!) de o stare benefic implinitoare într-un frumos și adevăr după îndelunga opresiune spirituală comunistă!... Este interesant de observat că, în cele două decenii de libertate a presei au apărut în peisajul literar zeci (dacă nu sute!) de reviste (și revistute!) care acoperă dorința (și ambiția de afirmare a mii de inspirați și mai ales ne-inspirați!) de a intra în istoriile literare.

Dacă în trecuta societate a existat un număr redus de publicații (spre a putea fi, astfel, mai ușor controlate și cenzurate!), azi, în acest capitalism sălbatic și hrăpitor, există pericolul, ca această inflație de presă literară mărunță (în care măsura necesității nu se are în vedere) să pervertească gustul și morala publică. Același lucru se poate spune și despre năvala maculaturii editoriale, care zace în depozitele librăriilor în dauna pădurilor țării...

Da, e lucru cert, lumea culturală revine la

un normal necesar, care ține de bun simț, de citirea cărților bune, de înțelegerea necesității reluării unei tradiții spirituale valoroase. Da, cărțile bune se impun iarăși ca o condiție sine qua non pentru educația publică. Aur și ivoriu (Editura Semne, București, 2009) este una dintre aceste tipărituri. Poeta, doamna Florica Gh. Ceapoiu, (diplomată în științe tehnice superioare) se dovedește, iată, o remarcabilă implinitoare de frumos, punând, în formule de mult timp consacrate, simțiri și trăiri care înobilează firea umană. Sonetul și rondelul – genuri în care își dăruie harul – sunt solicitate la maximum, reușindu-i, nu o dată, adevărate bijuterii. Este aici dovada talentului cultivat prin lecturi alese, dar și stăruința cu care lucrează asupra cuvântului (cuvintelor!). De aici trăirea sentimentului prin zicerea poetică: Scot diamante din adânc de mină/ Și-n picuri străvezii vi le-mprumut, sau, ca la Arghezi, frumos pronunțându-se: ...Sămânța germinată în cosmice tăceri/ Spărgând pământul reavăn, mlădița-n care speri, și încă: ...Bătrâna lume tace retrasă-n sfânta oază/ De aripa-i pustie mi-e dorul aninat...

Temele în care se afundă, ca într-un extaz, poeta, sunt cele ale tuturor (trăirea, iubirea, trecerea) din ele făcându-și drum de putere către netrecere. Se realizează astfel o anume trăinicie a vieții, o împlinire în esențialitatea acesteia prin iubire, sentiment primordial, care crează, dăinuie, statornicește: ... Aud cum, însetat în firul ierbii/ Frumosul cheamă să revină cerbi/ La veșnic nesecatele – izvoare, sau, ca în Cântarea cântărilor, zicând: ... În liniște și timpul s-a oprit/ Admiră limpezimea, vrăjitorul/ Pe-a clipei strună e stăpân fiorul/ Ce sufletul de rele-a mântuit, și de asemeni: ... Legat la ochi cu o privire oarbă/ Tot omul se-nspăimântă ca-n alt veac/ Să fie pin sau doar un fir de iarbă. Frumos!...

A scrie sonet, a respecta întru totul legile-i de veacuri, a filozofa în linia acestora, a adânci adâncul, iată ce își propune poeta și reușește convingător chiar într-un imn închinat sonetului, din care cităm doar terținele: ... Spre templul său din sfinte diamante/ Cu scânteieri în endecasilab/ M-au însoțit Petrarca, Shakespeare, Dante/ Dar sufletu-mi cucernic și prea slab/ S-a dizolvat în taina lui divină/ Și a zidit un înger

de lumină. Da, frumos, feminin spus, într-o undă ușor religioasă. De altfel, în cartea de față, această stare e mareu prezentă, divinul plutind ca o ceață aurie, liant unificator întru sublim, dând, în plus, forță cuvintelor: M-ai rupt din trupul-somn, ca pe un ram / Sădindu-mă în marea ta livadă/ Mi-ai altoit priviri ce pot să vadă/ Cum fost-am înger – dar nu bănuiam..., și: ... Te-ai răstignit pe cruce, muritor/ Reînviind în sufletele noastre/ Cu slavă și cu nimb strălucitor..., sau: ... Te contopește cu o rază vie/ Ce din Maria Sfântă mai coboară/ Absoarbe din minunea ei tărie..., dar și: ... Pe-a clipei urmă, calentortochiată/ În starea mea de veghe, dar și-n

somnul/ Păzit cu drag de îngeri și de Domnul/ Imagini blânde cu părinți se-arată. Frumoase versuri, amintindu-ne de Poeme cu îngeri, cartea de tinerețe a lui Vasile Voiculescu...

Doamna Florica Gh. Ceapoiu este, indiscutabil, poetă de stirpe aleasă, așezându-se cu drept deplin în rândul celor mai consecvenți sonetiști din noile generații, contribuind prin creația-i lirică la revigorarea genului, la sublimitatea acestuia, motiv pentru care figurează deja în Antologia Sonetului Românesc. Îndrăgostită de acest Prinț al Poeziei, autoarea noastră i-a alăturat, în cartea de față, rondelul, – frațele mai tânăr! – reușitele-i (și aici) fiind

remarcabile; mai ales în cele de inspirație sublimat mistică: Simțea durerea Floarea de Măslin/ Și se frângea sub bolta-nlăcrimată/ Grădina Ghetsimani niciodată/ Nu-și mai aflase astfel de destin. Da, Florica Gh. Ceapoiu – alături de colegi din generațiile de după noi – se împlinește cu har și o anume fermitate (necesară) în hotarele creației de bună calitate. Fiind a timpului de față (cu bunele și relele sale!), poeta este slujitoarea pământului și a cerului, a vegetalului și a culorilor, a iubirii cu durerile și bucuriile acesteia. Împlinindu-se în aceste permanențe ale vieții, ea se implică cu dăruire re-așezării normale a lirismului românesc în tipare sănătoase,

care, de-a lungul timpului s-au îmbogățit cu valori netrecătoare.

În încheiere, iată o definiție a sonetului prin sonet, o veritabilă ars poetica: Sonetul meu a devenit destin/ Mă trage după el cum valul mării/ Ascunde-n vers speranța neuitării/ Și crezul meu în ajutor divin/ Când ne-nțâlnim în pragul înserării/ Bătrân subtil, de-nțelepciune plin/ Tot traversând al vremilor declin/ Își poartă mândru roba ne-mpăcării/ Îmi e prieten și tovarăș sfânt/ Împart cu el plăpânda-mi existență/ Atât cât e posibil pe pământ/ Înnobilând a timpului cadență/ Din rădăcini puternice-n cuvânt/ Trăiesc slăvind sublima lui esență. Subscriem cu toată prețuirea!...

Poeme de Florica Ceapoiu

În forma cea mai-naltă și cu minte.

Credința prin păcate se dezmințe
Și-n ceasul prea murdar, corupt de ban,
Pătrunde-n suflet ochiul lui Satan
Că-n pacea consemnată-n oseminte,
Te-ai întrupat din magmă și catran.

Dualitate

Te-ai întrupat din magmă și catran
În forma cea mai-naltă și cuminte;
Îți pare greu să arzi doar prin cuvinte
Când sub cenușă fierbe un vulcan.

Să explodezi din pure simțăminte,
Ca primăvara fiecărui an,
Te-ai întrupat din magmă și catran

O izbucnire

E poezia mea o izbucnire
De magmă aruncată în zenit
Și, în esența dorului topit,
Ea oglindește-a gândului menire.

Cu valul străveziu am poposit
Pe țărmul alb, la Marea de Uimire
Din poezia mea – o izbucnire

De magmă aruncată în zenit.

Corabia-mi cu vise a-ndrăznit
Să lunece spre 'Nalta Potrivire
A sunetelor, într-un ritm vrăjit:
O..., mai presus de-nfiorata-mi fire,
Stă poezia, dulce izbucnire!

Cu frică de-ntunerice

Cu frică de-ntunerice și de vânt,
În labirintul care-nseamnă viață,
Pășesc ca orbul, suspinând prin ceață,
Și nu găsesc penultimul cuvânt.

Se-ascunde-n laterale ori în față,
Lipsit de el, pierdut-am din avânt;
Cu frică de-ntunerice și de vânt,
Am rătăcit culoarul către viață.

Silabe scânteiază-n zăcământ,
În ritmul lor urechea se răsață,
Dar inima le strânge și le-nvață,
Lumina s-o trimită pe pământ,
Cu frică de-ntunerice și de vânt.
Nici urmă de vreo floare-nsângerată,

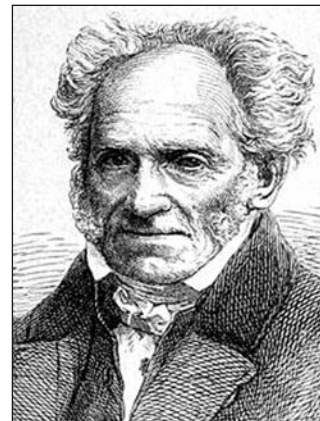
Al. Florin ȚENE

Întreaga filosofie a lui Schopenhauer se învârtă în jurul unui paradox pe care îl ia drept teză: "nostalgia nemărginiă către paradisul pierdut al ființei" (Arthur Schopenhauer, *Sammtliche Werke in sechs Banden*). Filosoful se închipuie un neobosit călător în spațiul virtual al moralității purtând masca pesimistului fără leac și, precum Hamlet cu craniul lui Yorick în palmă, gândește amurgit asupra inutilității vieții și infinitului morții. Însă în cugetările lui Schopenhauer descoperim o flagrantă nepotrivire contradictorie: înclinarea sa de a sfredeli genurile înspăimântătoare ale durerilor vine, asemeni unei măști puse pe fața unui om, în contrazicere cu sfaturile lui echilibrate și filistine, adică fățarnice, vesel împrăștiate în întreaga-i operă, ca semenii să nu-și răscolească situația chinuitoare și dureroasă a norocului, căci asemenea gândurilor alimentează durerea și îi prefacă în proprii lor călăi, „heautontimorumenos” (*ibidem*, Band IV, p.484).

„Masca” lui Schopenhauer paradisul pierdut al neființei

Însă, cercetând mai adânc ne dăm seama că nu este singura „mască” a filosofului, el folosind multe astfel de accesorii în gândirea lui. Între acestea, dezarmonia dintre traiul său îmbelșugat, excentric, și propovăduirea, să-i zicem ipocrită, a ascezei, nu este o „mască” rar întâlnită, a folosit și moralizatorii: Seneca, Marx și Engels. Această mască interpusă între biografie și operă, exterioară, a deformat profilul esențial al operei filosofice, care mai așteaptă să fie aduse din tainele textului original în conul de lumină. Schopenhauer prin această mască a dorit să convingă că meditația sa, fals pesimistă, vibrează de un patos al sincerității provenit din nefericirea sa, dar tot filosoful a dorit să convingă că în existența tuturor oamenilor se desfășoară o comedie ipocrită, incifrată în „hieroglifa bucuriei”, un fel de bal mascat jucat pe scena lumii ce se încheie la teribilul sfârșit prin scoaterea măști. Sub această zodie burlescă de carnaval filosoful se simte în apele lui. Pentru el toți oamenii spun neadevăruri și disimulează. Dar se pune fireasca întrebare: dacă toți semenii lui poartă „masca arlechinului”, atunci, prin logică, oare numai el alesul, face ex-

cepție de la regulă, să fie marele mag al supremului adevăr care predică zadarnic în pustiul minciunii? Acest paradox îl prinde în cursa sa. De fapt cu el trebuie să înceapă diferențierea ceea ce este cineva și ceea ce reprezintă cineva, (disjunctie operată de filosof în Aforisme asupra înțelepciunii în viață, ca aplicare în câmpul moralei a tezei sale fundamentale lumea este reprezentarea mea.) În această situație, de la mai bine de un veac de la dispariția sa, filosoful ne apare ca un gânditor în fața oglinzii, obsedat să se reprezinte într-un fel în ochii posterității- adică să-și picteze un autoportret cu o mască schimonosită de o durere eternă. O mulțime de comentatori-apologeti din veacul al XIX-lea l-au decretat pe Schopenhauer „fondatorul pesimismului modern” (James Sully, *Pessimism. A History and A Criticism*, second edition, 1891, p.74), găsim în ecuația lui neobișnuită a trăi înseamnă a voi iar a voi înseamnă a suferi” psihologia pesimismului, spunând că este „pesimistul cel mai sincer și cel mai hotărât pe care lumea l-a văzut după Timon din Atena”, fapt ce l-a influențat și pe M. Eminescu. Descoperind o descendență spiri-

tuală din Mefisto. (Friedrich Paulsen, *Schopenhauer, Hamlet, Mephistopheles. Drei zur Naturgeschichte des Pessimismus*. Dritte Auflage, Stuttgart und Berlin, 1911). Sub această mască și în ciuda ei, filosoful a meditat în voie, cu o exuberanță descătușată, despre fericire, despre veselie, despre optimism și bucuria de atrăi, despre hedonism. Despre acesta a scris mai mult punându-i o etichetă eudemonistă. În acest context, contradicțiile din opera lui Schopenhauer ascunde și o întorsătură de gând, cheia sufletului său. Opera lui ascunde un travestit romantic, aplecată cu o exagerare orientală asupra răului, și se ascunde într-un sofism al fericirii. Dincolo de jocul teatral al maledicțiunii, transpare optimismul blând al filosofului care, gândește mereu pentru a căuta fericirii un cosmos luminos, și surâde când masca cea tristă îi cade...

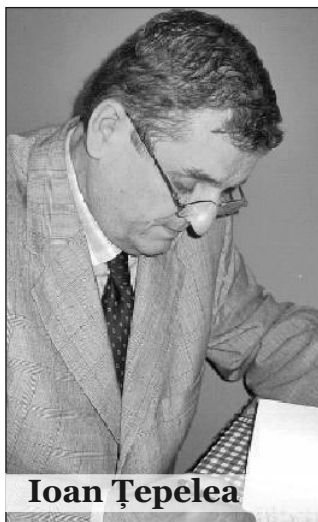
Convorbiri esențiale

Un dialog cu omul de știință Denis Buican (2)

Ioan Tepelea

Dacă n-am avut parte de cine știe ce recunoașteri oficiale ale statelor, universităților ori academiilor, și asta nici în Țara de baștină și nici de în Țara de adopțiune, este fiindcă nu m-am aplecat să le solicit, și apoi, nu pot să mă declar încă mort. E cunoscută doar afirmația nemuritorului Moliere: „indivizii mor, dar invidia nicio-dată”. Așa că, cel puțin dintr-un asemenea punct de vedere, nu am regrete. Încerc să-mi ofer și să ofer lumină - atâta câtă pot - prin propria-mi operă și nu din cea împrumutată de la diverși sori sau luceferi închipuiți. Încerc și eu să zic într-o tălmăcire proprie după Marțial: „Un singur Bun nu-ți poate, nicicând a-ți fi răpit/Ce-ai dăruit la alții - e veșnic dăruit.”

3. Această înțelepciune, care sintetizează caracterul a zeci și sute de mii de existențe cum spune un mare prozator contemporan, ne-a oferit mereu pildă dintre cele mai pline de umanism. Nu este cazul a le inventaria acum și nici de-ai numi pe cei care le-au produs, ci de a coborî sau urca nota comportamentală la nivelul lor. Acesta este însă impas aproape imposibil de făcut pentru cei mai mulți. Asistăm chiar la

Ioan Tepelea

un recul față de perioada inițială, cea a primilor ani de după 1990, când se părea că individul intră cu greu în libertate, în adevărata libertate. N-a fost să fie așa din vina cui? Păi, domnule profesor Buican unii au libertate de a face orice, alții doar libertatea de a se consuma, în zădărnice continuă. Dau firește, la subsol, percepția celor două trăsături caracteriale pentru meditație numai, poate'. Nu dezbate de dragul de a dezbate realitatea libertății, ci provocat de o lume nicio-când mai mincinoasă, mai absurdă sau poate numai aceste timpuri sunt așa! Dumneavoastră de pildă, cum vedeți libertatea, acest concept liber doar dec sta pe buzele tuturor?

Cât despre libertate, cred că seamănă cu o țintă ce se îndepărtează de om, precum orizontul. Certamente, ea este mărginită de cutia craniană, care pentru cei

Denis Buican

mai mulți este destul de strâmtă. Una este pentru Monica Lovinescu cea care era plătită să facă propagandă politico-literară, pe bani, în favoarea Occidentului, și alta este cea clădită pe o existență concretă culturală, literară (în condiții de așa-zisă libertate, relativă). Apoi cu totul alta este în țară, în România, unde se știe că domină haosul, concepția „corupție fără corupți” și, ciudat, o mafie în fața căreia se zburlește orice om normal. Deci, cuvântul, ca și noțiunea de libertate, se află, de cele mai multe ori, batjocorite de care își râde oricine este cât de cât responsabil. Și atunci libertatea care mai rămâne într-o astfel de lume - nelume este prosternarea, cea îmbătată cu apă rece „din altarele Vițelului”, cel devenit Boul de aur. Iată de ce, dragă prietene, eforturile noastre și am în vedere inclusiv strădania, stăruința în a înțe-

meia reviste și asociații culturale, nu sunt răsplătite de o societate, și, mai ales, de-o oficialitate politică și academică pentru care numai banul și clanul prezintă însemnătate și nicidecum interesele superioare ale comunității, ale țării și ale omenirii. Oriunde azi în Răsărit și în Apus, la Miazăzi sau Miază-noapte, valoarea intrinsecă nu mai are importanță. Are valoare sau este valoare întrebuințarea pentru înșelăciune pe marfă. Trist, dar adevărat. Cu alte cuvinte: „Le-am dat miere n-au alăptat cu fiere”. Asta nu înseamnă să fim lași, să ne încrucișăm brațele. Cât mai putem să încercăm să aruncăm grăunți de lumină cel puțin în brațele viitorimii... Probabilitatea istorică va cerne faptele, va aduna separat grâul de neghină. Aș mai spune, tot ca răspuns la întrebarea pe care mi-ați spus-o, că-ntr-unul dintre poemele cuprinse în volumul „Mamura”, ziceam:

„Vor mai sclipi în roade în pomul renăscut

Din miezul plin de soare al bobului căzut

Și-n nuferii cu floarea pleznită de lumină

Vor mai vărsa luceferi polenul de rugină?”

Va urma

Poeme de Andrei Fiscof

- Israel -

Uneori mă-ncumet

mi-e plina casa de
raspunsuri plauzibile
fara sa le cunosc masura
ascunsa-n ele
si in miezul intrebarilor viclene
adunate de pe la colturi
ca panzele de paianjeni vanand
mustele credule
dar raspunsurile monosilabice
iau locul povestilor plicticoase
sau invers

uneori ma-ncumet si-mi iert
nepotrivirea

mi-e plina casa de indioieli
ca lava izbînd viscerele craterului
din vulcanul declarat stins

Poetii, de ce ?

Poetii, de ce avem nevoie de ei
cand cuvintele asteapta totdeauna
punctuatia –
un fel de circumcizie a lor,
cu picatura de sange insemnand
hartia alba ,
confirmandu-le intelesul

De ce toate astea ,
cand se poate cumpara orice,
potrivit din capul locului,
pana la semnele de intrebare
ramase fara raspuns

Doar tacerea dintre cuvinte
nu se poate prezice.
Nici atinge

Iubirile prelungi

Iubirile prelungi
precum iubirea de tara
sau nesfarsirea din cascade
ne acopera grijile
de pliscul ascutit al vremii.

Spre sfarsit, iubirile prelungi
se prefac in plase gaurite.
Nisipul uscat sufoca
dar nu le astupa.

Iubirile, fiecare, isi traiesc
propriul cantec de
lebada –
unica mostenire.

Imagini cu ploaie

Ploua poticnit
printre copacii padurii,
bratele radacinilor revarsate
peste pamant
sorb apele cerului
cu nobletea necuvantatoarelor.

Peste un dincolo si inca unul,
lumi nestiute ne scapara
precum cremenea scanteile
din trup.

Privirea, sambure aburind
in cautarea unor margini,
despica pacla inmarmurita,
tulburand , ca de fiecare data,
rosturile.

Cluj, cofetaria verde

la cofetaria verde tintuita
de umbra catedralei
semiintunericul dezlanat
isi apara drepturile cucerite
in vremurile dinainte

nisipul cafelei
fierbinte ca atingerea palmei tale
incearca sa mi se strecoare
sub gulerul din vis

in acest amestec bezmetic
de aliaj descoperit
pe neasteptate dar irepetabil
ringul calea motilor-ursus-coada
calului
inchide intre funiile sale nevazute
anii mei

gustul acru al ulcerului
izbindu-ma in plin somn –
statornica lava cu nume de poet –
e putinul ca re-mi trebuie
sa ma retraiesc

Ca si cum as fi luat

Tainele versurilor ard
precum atingerea din urma,
ultima ploaie ascunsa
in faldurile palmei.
Acolo astept lapidarea
invidiei si-a urii
ca si cum as fi luat
un lucru care nu-mi apartine.

Printre frunzele ruginii ,
sarpe straveziu,
vremea vremii mele ma pandeste.

Marea Adunare Națională, singurul Parlament consensual la români

Nicolae Bălașa

Toată lumea este supusă unei rețele de gânduri și emoții, ale unuia sau mai multor sisteme de idei, presupuneri, credințe și idealuri. Aceste sisteme au fost mai mult sau mai puțin cristalizate în doctrine, operând la niveluri diferite ale vieții și în nenumărate scopuri. În ceea ce privește chestiunile majore ale vieții – cele mai vitale și hotărâtoare judecări și decizii – ne punem întrebarea: este mai bine să studiem conștient și să dezvoltăm o doctrină pentru a o testa în practică, decât să lăsăm totul mai mult sau mai puțin la mâna întâmplării?

Majoritatea oamenilor (românii, în special), devin eclecticici, cel puțin o perioadă a vieții, pentru că adesea se trezesc supuși unui foc încrucișat de dogme, doctrine și teorii. Din câte s-a văzut (și se vede chiar și la noi), până în prezent, eclecticismul nu este soluția problemelor importante ale adevărului și nici soluția cea mai bună de viață, deoarece, chiar prin natura sa indeterminată, generează frecvente dileme și confuzii. Nevoia noastră de adevăr insistă că unele explicații trebuie să fie false și că trebuie să existe tot timpul, măcar, o explicație adevărată. Simțul de adevăr și de veridicitate este considerat a fi ori inerent structurii minții omenești, sau doar dezvoltat

tat prin experiență.

Unitatea în înțelegere sau „cunoașterea ca întreg”, de factură holistică, este un scop de la care nu se poate abate nici un căutător al adevărului. Totuși, sunt motive foarte bine întemeiate în favoarea concepției conform căreia sunt și întrebări la care nicio dată nu putem găsi un răspuns adevărat, clar și complet. În ciuda acestui fapt, umanitatea continuă în mod necesar să caute adevărul, atât în chestiuni lumești, cât și în altele. În consecință, rațiunea umană susține, cu insistență, că trebuie să existe un răspuns adevărat la orice întrebare. Chiar și credințele false și doctrinele greșite conțin o fărâma de adevăr și de bine.

Logica, adesea, demonstrează, indiscutabil, că o concluzie adevărată poate rezulta din două premise false. Sarcina unificării înțelegerii este de a extrage grăunțele de adevăr din rapoartele prejudiciate și teoriile distorsionate, și să arunce pleava. Dacă, bineînțeles, se și vrea! Pe la noi însă... chestiunea cu „ciocul mic” e un fel de doctrină națională.

Pe de altă parte, cunoașterea pornește, de cele mai multe ori, din conflictul de idei sau puncte de vedere și interacțiunea lor reciprocă. Progresul vine din spicuirea a ceea ce rămâne întreg și consistent după conflictul acestora

sau după separarea analitică a sistemelor teoretice de eroare. Conținutul de adevăr trebuie mereu extras și trebuie să primească noi forme expresive adecvate schimbării lumii, fără a pierde esența universală a lui. Cam asta ar fi, în mare, ținta unității în înțelegere, la nivel intelectual, în timp ce, la nivelul înțelegerii interglobale, ținta este respectul reciproc și reconcilierea graduală spre binele tuturor.

Vechea problemă a adevărului constă în întrebarea: este ceva care poate fi cunoscut ca o idee, calitate sau esență neschimbătoare? Poate exista această idee, calitate sau esență, pentru cei care vor să o testeze spre folosul lor?

Desigur, nu ne-am propus trecerea în revistă a teoriei adevărului. Nici nu ar fi posibil în câteva rânduri, câtă vreme există specialiști care susțin că întreaga filosofie s-ar reduce la aceasta. Reamintim doar câteva chestiuni ce ne permit o anume logică în demersul nostru. În acest spirit spunem, că, de exemplu, adevărul științific este doar cunoașterea unei ierarhii de fapte, generalizată în teorie. Adevărul juridic este asemănător, deoarece caută să știe ce este sau nu, real. Ambele discipline judecă doar afirmațiile care stau sau nu, în picioare, pe baza observării stărilor relevante. Cele afirmate anterior sunt un standard destul de im-

portant pentru orice tip de studiu juridic sau tehnologico-științific, însă testul decisiv, spune Habermas, îl reprezintă și ajungerea la un consens general printre experți și apoi în cadrul societății.

Gânditorul german a arătat, în detaliu, cum se întâmplă aceste chestiuni, afirmând că acordul la care se ajunge printr-un proces de discurs este adevăr și invers. Teoria adevărului la Habermas este, în primul rând, o delimitare de teoria ontologică a adevărului (a adevărului corespondență) și, totodată, o delimitare față de alte teorii, cum ar fi cea utilitaristă, analitică etc. Gânditorul german fundamentează teoria consensuală a adevărului, după ce face precizări care delimitează cele două forme fundamentale ale comunicării: acțiunea comunicativă și discursul, afirmând faptul că „un discurs în care se tratează pretenția de adevăr a enunțurilor este un discurs teoretic, iar un discurs în care se tratează pretenția de justete a normelor este un discurs practic” (A. Marga, *Acțiune și rațiune în concepția lui Jürgen Habermas*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985 p. 233).

Va urma

Despre violență (II)

continuare din nr. 32

„Ne regăsim cu toții la sfârșitul unei mari epoci și este necesar să ne reîntoarcem la începutul tuturor lucrurilor, pentru a regăsi ceea ce s-a pierdut“.

Constantin Brâncuși.

**Vavila Popovici
SUA**

Să urmărim diplomația lui Machiavelli admițând folosirea oricăror mijloace în politică, și nu numai în politică, pentru atingerea scopului propus, precum vicleșugul, minciuna, lipsa de scrupule, sforăria, trădarea, coruperea etc., doctrină care și-a luat numele de machiavelism? În piesa „O scrisoare pierdută” a lui Caragiale întâlnim expresia: „Apoi, dacă umblă el cu machiavere-lăcuri, să-i dau eu machiavere-lăcuri...” Nu trăim tot în epoca lui Caragiale? Dar parcă iscusința ne-a determinat să mai adăugăm și alte mijloace, tot machiavelice, gândurile noastre legate de rău și ură. Iată două cuvinte ale căror litere sunt doar inversate!, intrate sub protecția «democrației». Un profesor de psihologie din America, Frank L. Schmidt spune că „Nenorocirea în democrație nu este triumful cantității, ci triumful proastei calități.” Poate că are dreptate, dacă ne raportăm la acea democrație haotică! Manifestarea temperamentului vulcanic pare a fi la modă! Agresorii sunt de ambele genuri: masculin

și feminin: Bărbații agre-sează de cele mai multe ori prin cuvinte și bătaii (de câte ori nu i-am asemănat cu cocoșii!), femeile prin bârfă, perfidie, manipulare, minciuni. La baza agresivității de orice natură, fie verbală, fie comportamentală a oamenilor stă orgoliul (trufia) și el rănește, intimidează, insultă sau afectează integritatea și demnitatea unei persoane. „Batjocura, sudalma este partea celor trufași și pedeapsa ca leul va pândi asupra lor.” (Isus Sirah 27, 29) Comportamente precum poreclele, bășcălia, răspândirea unor zvonuri false, tachinarea, hărțuirea, obținerea unor lucruri cu forța și împotriva voinței unei persoane, toate rănesc psihicul omului. Dar cinismul? Să arzi o persoană cu țigara ca să o auzi țipând sau să pui în mâncarea unui prieten scobitori, pentru a vedea cum se sperie și le înghite? Despre omul cinic scria Cioran: „Există în el ceva diabolic, un joc pervers al spiritului...” Violența se poate amplifica în cadrul societății și poate duce chiar la Război. Am cunoscut acest aspect al violenței în anii nu foarte îndepărtați ai

confruntărilor și atrocităților mondiale din secolul trecut, cât și în ideologiile regimurilor extremiste totalitare care au promovat cu ferveare lupta omului contra omului și implicit contra lui Dumnezeu. Soluția pentru a ne priva de violență? Cred, din tot sufletul, că poate fi numai întoarcerea la credința în Dumnezeu a celor răătăciți, bazată pe duhul blândeții, înțelepciunii și iubirii. Aceste nobile simțiri sunt opuse violenței, prostiei, urii. Literatura, filmul și televiziunea toate concurează la violență, și este normal, din moment ce se reneagă prezența Ființei Divine, să aibă loc astfel de manifestări. „Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii”, poate constitui un îndemn peste timpuri adresat de Divinitate umanității noastre violente. Întoarcerea la Dumnezeu și recunoașterea învățăturii Lui, iată modalitatea prin care ne putem vindeca de boala acestui secol – Violența – sub toate formele ei de manifestare. Mai știm ceva despre Păcat și felurile lui? Mai cunoaștem ce este Decalogul? Bine ar fi să promovăm o atitudine nobilă, de politețe,

prin eliminarea răului și a urii din noi și înlocuirea cu binele și iubirea, virtuți care calmează, liniștesc. Să avem în vedere cuvintele Mântuitorului Hristos: „Fericiți cei blânzi că aceia se vor mângâia”. (Ev. după Matei 5.7) Am auzit pe cineva spunând că sărăcia a dus oamenii la asemenea manifestări de violență. Nu cred că sărăcia poate scuza formele violenței. Nu cred, că buna stare contează în primul rând, ci, stăpânirea de sine, educația, civilizația; respectul față de tine însuși și față de cel de lângă tine. De asemenea, după umila mea părere, nu este suficientă analiza și recunoașterea acestei boli a societății, poate chiar a fiecăruia dintre noi, ci, și luarea de atitudine, atât personală cât și colectivă. Nu putem tolera la infinit bătăile în școli, pe străzi, în familii, umilințele de tot felul întâlnite în magazine, instituții, piețe. Societatea civilă trebuie să ia atitudine, să ia seamă de factorul educativ. Care societate civilă? În ce țară trăim,

**Continuare în
pagina 29**

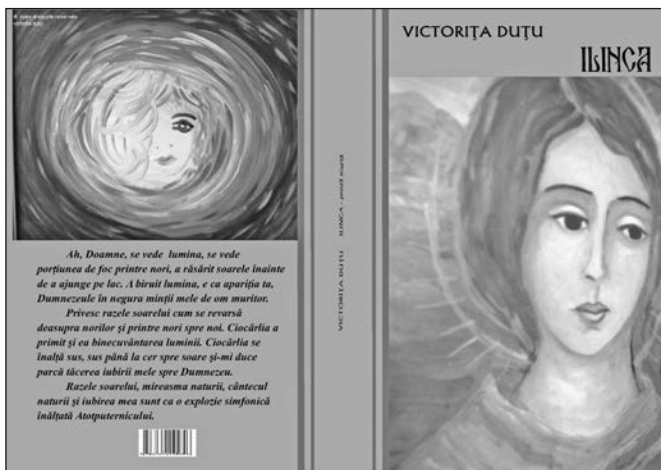
Prima imagine

Victoria Duțu

Repet cu încetinitorul pe ecranul imaginației proprii mea închipuire. Eu sunt într-o copilărie abstractă, care este una mentală, da, parcă aş vrea să fiu unul din copiii aceia de care vorbeşte Hristos, copiii aceia care cântă în piețe și oamenii trec indiferenți iar ei spun: "v-am cântat din fluier și nu ați dansat", nu v-ați bucurat, nu ați râs, mai adaug eu. Da, eram un copil, aveam o copilărie interioară atât de frumoasă și eu mâncam, mâncam, o mâncare bună, albă, parcă era mană cerească și eram în pustiu, dar în pustiu acesta era cineva prezent, deosebit de bun, de zâmbitor, de cald, de copilăros, care știe să fie prezent doar printr-un zâmbet, pe care nu-l mai

Cinci imagini
ale conștiinței (I)

Fragment din volumul „Ilinca“

poți uita și eu l-am chemat la masa mea. El a zâmbit și eu am zâmbit, ne-am întâlnit amândoi zâmbetele și ne-am așezat împreună la masa aceea. Suntem în deșert și eu am mâncare și apă, vine el ostenit, zâmbitor, iubitor, eu sunt un copil.

Eu am mâncarea aceea bună, bună de tot, care este o mâncare cerească. Iar eu îl invit să ia de la mine, să mănânce împreună cu mine. Dar el vine, se apropie de mine și cu un prim gest mă îmbrățișează, mă sărută frățește pe frunte, pe față

și-mi strânge mâna în sens de mulțumire și de prietenie, după aceea îmi ia toată mâncarea, o mănâncă toată, bea toată apa și mie nu-mi vine să cred că mănâncă tot, fără să întrebe dacă eu am mâncat, fără să mă întrebe dacă nu-mi este sete, dacă am băut apa. Și eu nu am putere să-l opresc, nu-i zic nimic, nu-l opresc, mie gestul lui mi se pare cutremurător. Pleacă fără să-mi mulțumească, apoi se întoarce, fărâmițându-mi pătura pe care stau. M-am așezat pe nisip și el mi-a tras o palmă peste obrazul stâng, încă o palmă peste obrazul drept, un picior în burtă și cu o privire disprețuitoare, oribilă mă scuipă în față iar eu îngheț, nu atât de loviturile lui cât de privirile lui.

Va urma

Poetul stării...

continuare din pagina 13

mina când ne dansezi de zor (...) // amăgitoare clipă cum te înfigi sub tâmpile/ și nentești pornirea de parcă-am fi roboți,/ da-n clocotirea-aceasta ceva o să se-ntâmpile/ încât și-n măruntaie vom înflori cu toți" („icar”).

Însă Florea Turiac nu este un mizantrop în sensul neîncrederii în aproapele său bătut de frisoane escatologice, ci, mai degrabă este – de ce nu – un mistagog oficiind/invocând lumina edenică, izbăvitoare de rău a Ființei Umane: „ocean de lumină inundă

cristalinul/ prin care caii zilei îi văd cum merg la trap/ încât copilăria știm când își face plinul/ și-n plasele iubirii ne facem toți de cap (...) // și-aleargă-n cer de trupuri cu tălpile pe ploaie/ luceferi de iscoadă să facă-n simțuri praf / când știm că numai piatra nimic nu o înmoaie/ pe armonia clipei mai dăm autograf” („privighetori și rai”).

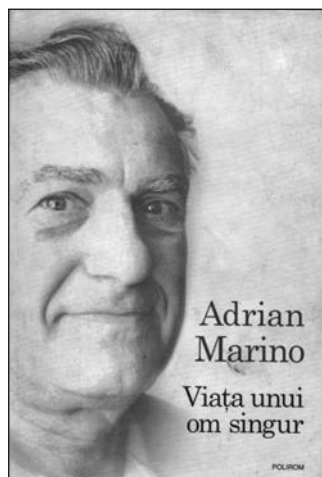
Florea Turiac, iată-l! El este, în Sinea-i, o indicibilă stare de poezie. Sau, parafrazându-l pe Vergiliu, în cazul său se poate spune că Omnia vincit Poesis.

Plăcerea...

continuare din pagina 3

exista pe pământ, în aer sau în apă, tributari Plăcerii, (indiferent dacă vor mai trăi, în continuare cinci miliarde, cinci sute de milioane sau doar cinci oameni), ei vor rămâne sclavii neisprăvirii lor.

Despre cele de mai sus, de-a lungul timpului, s-a vorbit mult, s-au scris tomuri întregi de către erudiți sau simpli gânditori. Subiectul rămâne, însă, în continuare deschis. Deprinde doar de disponibilitatea fiecăruia de a-l înțelege și de a-l accepta, pentru a ieși din starea de odihnă în ignoranță, în care se persista. Bineînțeles, cine poate și vrea.

Adrian Marino

Din cauza acestei eredități profund, înrădăcinat individualiste, românul este organic, structural incapabil de solidarizare, organizare, cooperare și disciplină colectivă. Pur și simplu el nu este deprins, nu știe, nu poate să coopereze. Nu are această noțiune*, pe care nici n-o concepe, n-o trăiește, n-o aplică. Asociațiile nu funcționează. Sau dacă funcționează, ele au în centrul lor doar o personalitate puternică, nu atât carismatică și polarizantă, cât în centrul unor interese materiale, imediat și personal distribuite.)

Când nu este vorba de interese practice împărțite după principiul „omului nostru”, aceste personalități fac gol în jurul lor. Nu suportă nici o umbră, nici o concurență imediată. Spiritul de echipă le este total necunoscut. Mândria și gelozia personală predomină. Cunoscut cazul Doinei Cornea, cu merite istorice atât de evidente. Ei bine, ea vrea totuși să fie mereu „singură”, „unică”, în toate

Altă Românie (2)

împrejurările. Cazul Goma, la fel de laudabil, este riguros identic. Personalități cu totul remarcabile, dar fără nici o noțiune de cooperare organizată și de durată, în vederea unui scop comun, realizabil în perspectivă. Din care cauză, totul se transformă într-o inițiativă sau aventură strict personală, fără colaborări și fără planuri de acțiune efectiv colective. Abuzul delirant de candidați la președinție (1996) fanteziști, megalomani (16 la număr, 22 de candidați la postul de primar general al Capitalei [1998]) ilustrează același fenomen. De altfel, românul te sacrifică imediat pentru un avantaj personal de moment, oricât de mic. Când îi propui ceva, întrebarea pusă sau subînțeleasă este următoarea: „Ce interes am eu?” „Ce câștig eu din această acțiune?”. De câte ori n-am auzit-o sau n-am simțit-o? Inclusiv în viața culturală... Vasile Nicolescu, de pildă, în perioada *Cahierx roumains d'etudes litteraires*...

Efectul direct al acestui „personalism” - și pentru temp[^]Fâloientul meu abstract, cu tendință natuTăTa* de conceptualizare și generalizare, un izvor adesea de exasperare - este totala neaderență la ideadenormă, lege, angajament, contract cu clauze precise, preocuparea deregle-

mentare generală. Noțiuni Fără nici un conținut. Intre sacrificarea unei persoane apropiate sau a unui interes personal, legea este cea sacrificată. Nu invers. Mentalitatea românească nu asimilează ideea de normă abstractă, generală, impersonală. Regulile și principiile legaliste nu sunt luate în serios. Fiindcă, în primul rând, ele nu sunt înțelese, nu sunt asimilate de un sistem mental și social unde totul este și rămâne personalizat otorn. Muncă în nmilt o dofinoșto colunii lino. So ponto deH-curcii adonon foarte satisfăcător, dar în condiții de provizorat, pe durate scurte, fără preocuparea construcției și a continuității. Din care cauză, munca organizată și, mai ales, în echipă nu este adaptată cătuși de puțin temperamentului național. Începe dar nu termină niciodată. Lucrările colective, de tip istoric, enciclopedic, lexicografic, ori nu sunt începute, ori nu sunt terminate. Trăim sub specia fragmentului, nu a sintezei, a „culegerii” nu a „monografiei”. Lucrările în multe volume de același autor, consacrate unei singure teme, sunt din această cauză o extremă raritate.

Dacă nu avem vocația construcției, avem în schimb - și încă din plin - vocația negației, a nihilismului distructiv. La

drept vorbind, singurele contribuții românești la cultura europeană și universală sunt de ordin negativ. Dadaismul lui T. Tzara, absurdul dizolvant al lui Eugen Ionesco (să ne amintim și de al său atât de caracteristic volum *Nu*), nihilismele pe bandă rulantă ale lui E.M. Cioran sunt cele mai elocvente și concludente exemple. Există în temperamentul național o fibră distructivă, dizolvantă, negativistă, uneori „câinoasă” (ca în *Ardeal*), care descurajează și paralizează cele mai bune intenții. Ne solidarizăm în jurul negației și nu a afirmației constructive. Când și dacă reușim să ne grupăm și să ne coagulăm în jurul unui proiect sau al unei idei, autodistrugerea și eșecul sunt soarta lor inevitabilă. Ard ca un foc de paie. Apoi se sting repede și dispar în neantul de unde au ieșit.

Spiritul negativist congenital își găsește expresia cea mai populară - și deci cea mai specifică - în pamflet și înjurătură, în bagatelizare și bășcălie, într-o vocație inegalabilă a denigrării și înjosirii. Am mai atins această temă și cu prilejul evocării problemei „dosarelor”. Terfelirea și defăimarea celor ce au suferit efectiv, au protestat, au fost într-adevăr anticeaușiști, a devenit un fel de sport național. Vladimir Tismăneanu și Mircea Mihăieș au observat foarte bine acest proces în Vecinii lui Franz Kafka. Doar că această tendință are o

sferă mult mai largă de aplicare. Totul este sau poate fi ridiculizat și terfelit în România. O țară unde dacă începem în tragedie, terminăm totdeauna și cu certitudine în derizoriu, parodie și bășcălie. O înclinare naturală cvasimorbidă spre denigrare, calomnie și bârfeală. O furie demolatoare mereu refulată țâșnește, parcă prin toți porii, când nici nu te aștepti. Stilul bășcălios de mărunț golănaș de periferie al lui Mircea Diniescu, Academia Cațavencu, în ansamblul său, ilustrează foarte bine acest detestabil „specific național”. Amuzant, uneori, pentru o clipă, el este odios în esență. Fiindcă poluează și trivializează totul. Terfelește toate valorile, bagatelizează toate intențiile bune.

Mă întreb încă o dată - desigur naiv - de unde „vine” această defulare negativă, așa spune chiar „demonică”? Voluptatea perversă a calomniei și înjosirii cu orice preț? Plăcerea sadică și „luciferică” a răului, a distrugerii? A anihilării și reducerii la neant a tot ceea ce este frumos, pozitiv, bun, „sfânt”? Nu numai că nu suntem, în esență, un popor creștin, dar cred că ne-am format într-o zonă unde gnozele dualiste, bogomilice, au lăsat urme foarte adânci. Și, probabil, predominante. O simplă ipoteză, fără a mă lansa în astfel de speculații foarte riscate, pentru care nu am nici o vocație. Mai bine spus

nici o atracție. Dar o „cauză” oxlrom do profunda, undeva, există,, Spor h-o găsească alții.

Iyebuie să combat, în sfârșit (în primul rând în fața conștiinței mele), încă o prejudecată tenace: poporul român nu este „muncitor”. N-aș Hpune, totdeauna, neapărat și „leneș”. Dar, în orice caz, fără nici o noțiune n productivității muncii în sensul occidental al cuvântului. Disciplina riguroasă, punctualitatea, conștiinciozitatea, eficiența, rentabilitatea sunt și rămân mari necunoscute. De altfel, nici în străinătate, românii caro sunt obligați să muncească într-un alt ritm pentru a supraviețui, n-au o altă psihologie. „La Suisse est une bagne, monsieur”, am auzit - și nu o dată - la Geneva. Admit toate circumstanțele atenuante: ereditatea tracă (după Herodot, a trăi predominant din jafuri), devastările continue ale istoriei, năvălirile care culcă la pământ, cu regularitate, o muncă redusă doar la efortul de supraviețuire. Și multe, multe altele...

Rezultatul este însă lamentabil, statul român a inventat, la rândul său, o pletoră de funcționari prost plătiți (cu subînțelesul că „dacă nu curge, picură”), iar statul comunist a dat o lovitură de grație: „Ei se fac că ne plătesc, noi ne facem că muncim” devenită mentalitate și deviză generală. Dorința de a te îmbogăți repede, fără muncă, explică și succe-

sul și psihoza neverosimilă a Caritas-ului clujean. Ca și a altor foarte numeroase escrocherii similare. Nimeni nu pune mâna efectiv. De câte ori am contemplat spectacolul efectiv penibil de la Casa Copilului, de peste drum, din Cluj; camioane cu ajutoare venite din străinătate, după 1990, descărcate chiar de către donatori. În timp ce întreg personalul acestei instituții stătea și ho uita tembel, cu gura căscată, la efortul altora. Străini. Fără a le da cea mai mică mână de ajutor. În schimb, se fura pe capete...

Spiritul inițiativei economice particulare, în general, lipsește. Bietul Guizot, cu a sa deviză de etică protestantă (să spunem): Enrichissez-vous par l'épargne et le travail. În România n-ar fi avut nici un succes. Suntem săraci, fiindcă așteptăm mereu să fim ajutați, asistați, plătiți de Stat. Totul trebuie să vină de la Stat. Din cauza acestei stări de spirit, muncitorii „disponibilizați” de la întreprinderi strict particulare iau cu asalt prefecturile, ca și cum Statul trebuie să le asigure, în orice condiții, locurile de muncă. Fie și foarte prost plătite, dar sigure. Statul paternalist este „etern patron și instituție de binefacere. Pare neverosimil: mii și mii do posturi rămân neocupate chiar și în zonele cu șomaj ridicat. Fie că „disponibilizații” nu vor să se recalifice, fie că salariile nu sunt mari etc.

Statul omniprezent

trebuie să rezolve, în orice caz, toate problemele. O instituție caritabilă permanentă și ineputabilă. O eternă vacă de muls. În materie de cultură, el trebuie să plătească la infinit salarii sinecuristo, subvenții unor cărți etern nevândute, premii cât mai grase, burse și tot felul de ajutoare clientelei „vieții literare”. Pe care dacă aș putea aș arunca-o fără nici o remușcare... în aer. În acest domeniu, sunt un anarhist iremediabil. Un amestec de contemplativitate, pasivitate și tembelism, de resemnare și speranță, o așteptare mitică a unui corn ineputabil al abundenței prezidează această mentalitate nenorocită, care ne menține mereu în sărăcie și subdezvoltare. Îmi dau bine seama cât do „străin”, de „singur” sunt și rămân într-o astfel de „Românie”. Pun noțiunea în ghilimele din disperare de cauză. Ceea ce „visez” eu: o Românie într-adevăr muncitoare, întreprinzătoare, de proprietari și burghezi mijlocii, capitalistă și integrată economic Europei rămâne încă o dulce utopie. Un astfel de proiect socioeconomic, să-i spunem de „dreapta” - există pe hârtie, într-adevăr. Dar el nu are, nici pe departe, o mare audiență. În orice caz, clasa politică dominantă actuală, de un amatorism și neprofesionalism absolut dezarmant, nu-l îmbrățișează și nu-l propagă electoral.

Va urma

Federico Garcia Lorca – poet al Andaluziei, dragostei și a morții (5)

Ștefan Petra

Un prim nivel îl reprezintă cel arhaic, acel din „Poem del cante jondo”. Aceste poeme se disting, pe lângă ritmurile vechi, populare, despre care am mai vorbit, printr-un mod fundamental, elementar chiar, de a privi lucrurile: „Începe plânsul / ghitarea. / e inutil / s-o faci să tacă. / Plânge monoton / cum plânge apa, / cum plânge vântul / peste zăpadă. / E cu neputință / s-o faci să tacă” (Ghitara). Plânsul, tristețea iremediabilă e asemenea mersului veșnic, implacabil, elementar al forțelor naturii. „Elipsa unui strigăt / trece din munte-n / munte / Peste măslini / va fi un negru curcubeu / sub noaptea albastră / Ay ...” (Strigătul). Moartea e pe aproape, dar nedefinită, vagă, prezentă totuși. Dragostea e și ea tristă, la zenit, în acord parcă cu moartea „Ay, dragostea / care s-a dus și n-a mai venit / ... Ay, dragostea / care s-a risipit în aer !” (Balada celor trei râuri).

Și în „Divan del Tana-rit”, celălalt volum cu iz arhaic, e prezentă meditația asupra morții, a dragostei triste, în pofida tonului generalceva mai vesel, poate chiar optimist. Așa de pildă, apare iubirea imperativă, mai presus de voință și piedici și care, evident

aproape, va sfârși prin apoteoza morții: „Să vină noaptea nu vrea / tu să nu poți veni, nici eu să pot pleca. / Dar eu tot mă voi duce, de scorpioni un soare tâmpla de-mi va roade. / Dar tu tot vei veni, / cu limba-ncenușată de ploile de mare / ... Nici noaptea și nici ziua nu mai vor să vină / eu să mor pentru tine / și tu pentru mine” (Gazela desperatei iubiri). Chiar și într-o poezie cum e „Gazela minunatei iubiri”, poate apărea un vers ca acesta: „ceruri și ceruri / rănilor trupului îmi biciuiam”.

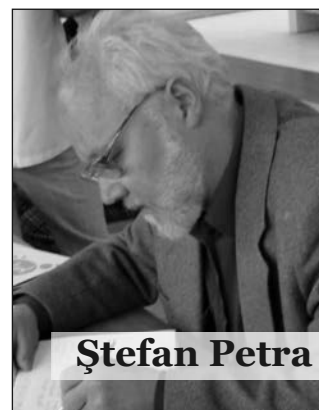
Un alt nivel de expresie al dragostei și morții e cel cotidian, al faptelor obișnuite, ale unor oameni obișnuiți ce iubesc și mor în ritmul generațiilor și a timpului hotărâtor. În primele sale poeme, poetul are mai degrabă o presimțire a morții, în consonanță cu universul inițial-adolescentin ce emană din „Cartea de poeme”, ce va continua, la un nivel superior totuși, și în „Cante jondo”. tema de bază e legată și aici de acea „deviză” a spiritului spaniol „Ești singur și singur vei muri”, care apare cu atâta insistență în toată opera lorquiană.

Moartea și dragostea apar în toată plenitudinea lor abia în volumul următor, „Romancero gitano”. Gradația lor e evi-

dentă. La început lirică, tandră: „lasă-mă să-ți smulg veșmântul / dragoste, spre a te vedea. / trandafir albastru, lasă-ți / trupul cald sub palma mea” (Preciosa și aerul). Apoi apare „Cearta” și, neîndoielnic „cuțitele de Albacete, / pline cu sânge potrivit”. Tot iubirea e și în „Nevasta necredincioasă”, illegitimă, cu toate că e dorită cu ardore.

Asemeni „dorului” din limba română, cu semnificații deosebite, caracteristice, apare în poezia marelui spaniol „chinul”, definit astfel de către el: „chinul, nu-i neliniște, căci chinul îți dă voie să surăzi, nici durere, căci nu duce spre plâns; e o dorință fără obiect, o mare dragoste pentru nimic, sub convingerea că moartea, sta-tornică preocupare a andaluziei, respiră dincolo de ușă”. E „chinul fără leac, chinul negru, din care nu se poate ieși decât deschizând cu cuțitul o despicătură adâncă în partea stângă”; „Caut pe cine caut, ce-ți pasă ție/de mă-ntrebi ? / Pe mine/ eu mă caut și bucuria/ mea o caut/O, Soledad / suferința mea de-o viață/cal ce se aruncă în mare/valurile să-l înghită!” (Balada chinului negru).

Un nivel comparabil al sentimentului, în intensitate, îl găsim în în-

Ștefan Petra

gemănarea dragostei și morții, a sângelui și a lunii, simboluri clasice, definitorii pentru Lorca, în piesa „Nunta sângelui”: „Luna lasă un cuțit / în aerul ce se răsfârge / cel ce, fiind pândă de plumb, / se vrea durere de sânge”. Dragostea și moartea se unesc într-un tot unitar, veșnic, având, de fapt, același țel, aceeași finalitate: voluptatea ! Ceea ce, altfel spus, d. Novăceanu, excelent cunoscător al lui F.G.Lorca și a literaturii de limbă spaniolă în general, consideră „unica poate paradigmă a sufletului spaniol, voluptatea și moartea. Sângele de aceea rămâne tot timpul în poezia lorquiană un presentiment al sfârșitului și un fior al acestei voluptăți”.

Cu aceasta, intrăm în următorul nivel de analiză al morții lorquiene, cel de excepție. Iar acest calificativ e justificat și de valoarea deosebită a versurilor, și de înaltul dramatism al unui univers tragic prin excelență. E vorba, desigur, despre „Bocet pentru Ignacio Sanchez Mejias”, amintit deja în rândurile de față.

Va urma

Gheorghe Palel

Agamemnon (7)

Axiemis îmi cere această jertfă, doar din răzbunare. O, lasă-mă să fiu bărbat, nu face izvoarele-mi de lacrimi să inunde obrajii tăbăciți de vîntul mării și de neînfricarea atîtor lupte. Nebună mi-e dorința de plecare spre a birui într-o bună zi barbarii care ne fură soațele și fetele, dorința mi-a cuprins armata întreagă care pe toți ne va ucide numai de-aș ignora poruncile zeiței!

CLITEMNESTRA: Îți este mai presus lipsa femeii lui Menelau, ca viața fiicei tale. Soția lui e sora mea și totuși aș prefera să moară ea decît copila-mi.

AGAMEMNON: Greșit gîndești. Nu Menelau e cel care m-a subjugat astfel pe mine. Nici nu voiesc să-nclin spre vrerea lui, dar către sufletul meu plin de ură pentru această crîncenă zeița urcă iubirea pentru Grecia ca un abur, față de țară, toți sîntem tot una și decît dînsa mai prejos cu toții.

IFIGENIA: Cum poate fi atît de-ntunecată/inima ta de bun părinte, eu știam/că sînt în lume cea mai fericită/și ca o fiică a soarelui credeam/că voi trăi și viața mea va fi/o bucurie la lumina-ți sfîntă./Părinte al meu, ce-ți rătăcește mintea?/Prea tînără-s acum pentru a muri/și pentru a aprinde cu-al meu sînge/altarul învrăjbitei Artemis./De aș avea puteri ca glasul mării/sau geamătul furtunilor de iarnă,/le-aș arunca zicea dinainte-ți,/ca inima ta bună s-o recheme/dar nu am decît lacrimile acestea/ce-mi scaldă acum obrajii ce altădată/îi mîngîiai ca pe preasfinte rodii,/îngăduie ca prețul acestor lacrimi/iertarea ta să fie. Cu ce oare/am izbutit a săvîrși greșeală/și care însăși viața să mă coste?/Eu nu m-am bucurat prea mult de stele/spre a-mi coborî privirea în infern,/ascultă, tată, strigătu-mi de fiică/și nu mîndepărta, te rog pe Zeus/supre-

mul lucru: Cruță-mi biata-mi viață/și ca o sclavă am să-mi duc lumina,/descultă am să umblu toată Grecia, nu-mi trebuie hrană, nu mai vreau nici haine, nici adăpost, nici ocrotiri, nimica, nu mă ucide! Nu vreau să fiu moartă!

AGAMEMNON (sumbru): Copila mea, sînt drumuri ale lumii ce nu mai au întoarcere vreodată, nu ești a mea, ești fiica sfintei Grecii și Grecia te vrea sacrificată. Eu nu pot să te apăr. E prea mult că am zăbovit atîta. Eu sînt rege, dar nu s-decît un slujitor al gloatei. Eu te-am iubit și te iubesc atîta încît aș vrea ca eu să fiu acela care să-mi pun viața pe jertfelnic, dar nu aceasta a cerut zeița și nu acest refugiu mi-l vor grecii. Acum copilă, ascultă de la mine un ultim sfat: Demnă te pregătește, cu fruntea sus, spre jertfa ta divină și mult curaj, nobila mea fiică!

IFIGENIA: Ce soartă crudă-mi hărăzire zeii!/Ce ursitoare cu venin pe gură/avui cînd m-am născut!/Mai bine atunci/muream de-o moarte ce n-aș fi știut-o.

CLITEMNESTRA (către Agamemnon): Cadă blestem pe capul tău de rege și sufletul să-ți ardă ca o torță! Unde-o veni făptura-ți blestemată să nu mai calce veșnic primăvara, nici florile să nu mai înflorească, nici jertfe să nu mai primească zeii iar oamenii să fugă dinainte-ți, încrîncenați și alungați de scîrbă...

AGAMEMNON: Așa să fie! Sacrificiul fetii/eu însumi îl voi făptui. Zeița/vînt bun va coborî. Și-ntreaga flotă/va naviga mai repede spre țara/barbarilor ce grecilor le fură/soțiile și liniștea și viața./Fiica mea, tu să mă ierți că zeii/ne-au hărăzit această crudă soartă!/Doar tu, soarele meu, vei înțelege,/că nu e vrerea mea să fii ucisă,/tu cea mai mîndră lamură din lume,/copila mea, lumina mea nestinsă.

Va urma

CLITEMNESTRA: N-ai zăbovit destul! Te-alungă graba! Deci asta-i nunta ce o pregătiseși, mărite Agamemnon. Și de-aceea credeai că Ifigenia o să moară, fără ca eu să aflui? Îi sînt mamă și n-am să las această făr-delege să se întîmple cu fiica noastră! Vrei să-ți răscumperi vina-n fața oștii și a zeiței Artemis cu prețul vieții fiicei noastre Ifigenia?! Și crezi că or să rabde asta zeii? O, îți vom face o primire în Argos demnă de-un trădător! așa părinte, nici între crîncenele fiare, nu e! E cu puțință strașnica eroare și-o astfel de netrebnică cruzime? Dar piară-ți toată flota astă-n valuri, și numele să-ți piară și coroana, și zilele ce le mai porți pe umeri, decît această firavă copilă! Ea-n lumea asta nu e prihănită și nici greșeli n-avu, față de nimeni. Cum îndrăznești să pui zălog viața copilei tale, chiar pentru izbînda ce-o vei avea în anii ce urează? Netrebnic gînd ți-a bîntuit făptura, iar dacă astăzi, om fără de minte, vei îndrăzni să-mi duci forțat copila să-și pună gîtul alb pentru jertfire, Te voi ucide fără de cruțare. Nu mă sili să îți arăt cruzimea de care noi, femeile din Grecia, în" fața răului sîntem în stare!

AGAMEMNON: Nu se mai poate da înapoi, acum. Și pentru mine jertfa e prea mare. Eu ce rămîn în viață, mai mult sufăr ca Ifigenia. Jertfa ei curată spre binele întregii Grecii este și jertfa ei e pură și divină! Eu plîng și poate că în marea luptă în chinuri voi muri, deși nu merit. Nu eu, zeița

Dincoace de lumea dezlănțuită**Grigore Avram: Contra răului din noi****Melania Cuc**

Personalitate complexă, asociind în fișa sa de autor volume de poezie și altele de știință, Grigore Avram vine pe piața de carte cu o surpriză editorială, o carte de duminică-dimineața.

Apărută la Editura Eikon din Cluj Napoca, în condițiile grafice cu care această institutie deja ne-a obișnuit, cartea intitulată CONTRA RĂULUI DIN NOI impresionează prin abordarea acelor fațete ale Vieții care ne definesc ca Oameni de-a lungul întregii vieți.

În paginile de prefață, prof.dr.Vasile V. Filip notează: „, Volumul de față, Contra răului din noi, pare a deschide reflexivității sale un câmp nou, cel al speculației moral filosofice (...),,

Speculație moral filosofică! Iată un punct inedit în opera scriitorului Grigore Avram.

Cine suntem? Întrebare care transpare din fiecare eseu, un experiment pe care în general, îl evităm în confruntarea cu propria noastră dimensiune spirituală.

Incertitudinea, meșteahă veche și cu care noi, oamenii, ne-am obișnuit ca și cu o haină uzată dar suficient de confortabilă pentru a o schimba cu una care impune și viziune estetică, pretenții, și poate și mai rău, - indiferența noastră

în fața oglinzii, sociologic vorbind,- fac din omul modern un soi de cobra adaptabil la starea de stress a cotidianului, un Univers sensibil și complex pe care Grigore Avram a îndrăznit să-l adordeze în cartea aceasta din unghiuri diferite.

CONTRA RĂULUI DIN NOI este un exercițiu de rezistență prin noi înșine, prin Credință, prin meditație și Știință. Dimensiuni aparent diferite dar care converg în timpul și spațiul pe care autorul (cu unelele omului de știință și cu harul poetului) le disecă cu luciditate dar mai ales cu milă creștină.

Numai titlul cărții în sine și ne-ar putea duce cu gândul la exorcizare, apoi, răsfoind paginile vom întâlni nenumărate date, fenomene și locuri comune și peste care noi toți, cititorii, poate am trecut fără să le dăm importanță.

Grigore Avram face propria-i teorie și își asumă responsabilitate pentru actul creației sale fără rezerve și pe lângă acel „așa cred și justific,, - semn sub care își începe discursul, folosește mai ales propriile-i întrebări ca unelele de lucru. Uneori face paralele într-o adevărată acrobație stilistică, are un gen literar împodobit cu metafore dar care deține și miezul incandescent al materiei

. Omul de știință, poetul, citadinul dar mai ales creștinul care compune prin tot atâtea fațete cartea de față, este o lume pe care nouă nu ne rămâne decât să o identificăm.

Seva întregii respirații filosofice care pare a fi coloana vertebrală a cărții, ține de rădăcina unui Om care este conștient de răul adamic dar tinde clipă de clipă către Lumină.

Timpul ca valoare intriseacă a lucrurilor care duc la desăvârșirea umanității, este o altă potecă pe care, copilul pe care autorul în redescoperă într-o fotografie, nu are umbre.

Grigore Avram merge, în scris ca și în viață, după reguli stabile în consonanță cu divinitatea.

Cartea abundă în citate ce vin din sfere de documentare prin care autorul a cotrobăit ca într-un cufăr cu zestrea generațiilor, scriitura este coplexă, defel facilă pentru a fi lecturată între două trenuri.

O astfel de lucrare nu poate fi percepută la adevărata sa dimensiune spirituală dacă nu ești pregătit să-ți faci timp, să renunți la vanitate, la decadența spirituală pentru a înțelege mecanismul spovedaniei pe care autorul o face cu seninătate. Autorul a tras pagină după pagină, a scris despre sine și lumea

care îl înconjoară cu patimă uneori, cu furie alteori dar mai ales cu dragoste și loialitate față de tradiția strămoșească.

Nu despre cartea în sine voi vorbi mai departe, pentru că ea, cartea trebuie citită cu creionul în mână. Recitită poate, pagină cu pagină și, de ce nu, discutată nu doar într-un cerc de lectură.

Dacă nu aș fi știut câte ceva despre credința prin care Grigore Avram ține în echilibru balanța personală, cântarul pe care poverile societății, și de ce nu, dorința sa de a escalada versantul cel mai dificil al profesiei sale, - dacă nu l-aș fi cunoscut ca poet aproape imberb și ca fiu de țăran, gata să traga brazdă în grădina părinților, țărani de la Maieru, - as fi spus că... autorul volumului de față se află într-o etapă a vieții în care își caută cu disperare identitatea.

Nu există simulacru în nici una din paginile cărții sale. Cuvintele, vizualizate prin cernelă tipografică, devin Viață, Spiritualitate. Aspecte ale unor timpuri ce fac

**Continuare în
pagina 27**

Valeri Toderici

Primele documente scrise despre religia telcenilor le aflăm în anul 1679, când toți telcenii erau ortodocși și aveau patru preoți în comună.

În perioada 1759-1761, ieromonahul Sofronie de la Cioara a îndrumat o adevărată răscoală religioasă care a cuprins aproape întreaga Transilvanie până în Sătmăr și Maramureș. Acțiunile sale s-au ridicat împotriva catolicizării românilor, a preluării bisericilor ortodoxe de către greco-catolicii romani, deși aceștia erau puțini, dar și împotriva autorităților habsburgice, care au reprimat viața și activitatea credincioșilor români...

În anul 1761, Consiliul de Stat din Viena emite hotărârea 891/1761 prin care hotărăște ca majoritatea bisericilor să fie predate greco-catolicilor, deși aceștia nu reprezentau majoritatea credincioșilor în foarte multe comune și sate românești, ceea ce a creat nemulțumiri și mișcări, proteste, răzmerițe în multe părți ale Transilvaniei, în rândul ortodocșilor.

conjuncția între mintea și inima bărbatului ajuns la maturitate.

Fiecare eseu este o rugăciune în sine, dar și un motiv de luptă cu întunericul, cu clipa noastră de lașitate inevitabilă.

Exemplele bune abundă, pildele, originale sau preluate de pe Internet sau din Biblie, con-

din volumul „Zaiul de pe Sălăuța“

Pentru aplanarea conflictelor religioase ale românilor, a fost numit comandant militar și comisar regal în Ardeal, la începutul anului 1761, baronul Buccow Adolf. El a reprimat cu mână forte conflictele religioase izbucnite între români. Au fost dărâmate mai multe mănăstiri ortodoxe și curând a început organizarea oastei de graniță din districtul Nașaud.

Țăranii prin armată, dorind să se elibereze de sub iobăgia orașului Bistrița (sași), s-au înscris în număr de cea 4000, ca soldați, dar după dorința lui Buccow au fost trecuți la religia greco-catolică.

Tănase Tudoran, din satul Bichigiu, județul Bistrița-Năsăud, la data de 10 mai 1763, a avut marele curaj să iasă în fața companiilor Regimentului II Grăniceri, adunate pe platoul Mocirla de la Salva, și să le

verg spe taina care a stat la baza cărții în sine.

Clipa, Totul sau Nimic, Rostul trecerii, Voluntariatul... sunt titlurile care, ca și ideile, au s-au așezat în pagini cu îndârjire uneori, cu melancolie și chiar nostalgie, ca atunci când a fost vorba de amintirile din copilărie. Cel mai adesea,

ceară soldaților să nu depună jurământul, iar pe generalul Adolf Nicolae Buccow, pe episcopul (greco-catolic) Pavel Petru Aron, pe preoții și ofițerii germani să-i amenințe cu armele, aceștia luând-o la fugă.

„La Salva, în ziua de 12 noiembrie 1763, pe locul numit Mocirla, pentru îndraznela și faptele sale, Tănase Tudoran a fost condamnat la moarte și ucis prin frângerea corpului său cu roata, una dintre cele mai grele pedepse ale Codului Therezian, iar Vasile Dumitru a Popii alias Vasoc din Mocod, Mănu Grigore din Zagra și Vasile Oichii din Telciu au fost uciși prin spânzurare cu ștreangul, iar alți țărani implicați în răscoală, după ce li s-a citit sentința să fie spânzurați, le-a fost comutată prin grațiere și apoi li s-a ordonat să treacă de 10 ori în sus și de 10 ori în jos, printre loviturile de

gandurile s-au stratificat pe verticală, făcând legătura între pământ la cer.

Prin volumul de față, Grigore Avram a făcut un pas decisiv în Agora în care Umanitatea însăși își dispută Istoria. Grigore Avram nu ne oferă doar exemplul firului de iarbă, el ni se dăruiește, făcând desecție pe propria-i con-

vergi a 300 de soldați. Aceștia au fost: Iuon Scuturici, Dumitru Scuturici, Miron Natul și Dumitru Homei, toți din Telciu”.

„Revolta de la Salva, oricât am încerca să ocolim problemele, îmbracă și un caracter religios, deoarece la înscrierea ca grăniceri ei erau obligați inițial să fie greco-catolici”.

Primul lăcaș de biserică în Telciu a fost clădit pe locul numit „Macogiță”, unde astăzi este cimitirul vechi iar alt lăcaș (biserică) a existat în zona actuala biserici care a fost demolat în 1914 din cauza că era foarte vechi (din lemn). La actuala biserică din Telciu, lungă de 48 de metri, lată de 18 metri, cu patru ceriuri (cupole), s-a început construcția în anul 1900 și s-a terminat în 1914.

știință. Vine dinaintea noastră cu o carte în care și-a pus amprenta cu frenezia poetului și rigurozitatea omului de știință. Iată două fațete ale aceleiași identități, deasupra cărora, Lumina Lumii rămâne singurul lucru sigur care, ne convinge autorul, că ne-a mai rămas.

Constantin
Zărnescu

Destinul literar al lui Toader Ungureanu

Constructor laborios de subiecte ample, în linia înaltei tradiții a prozei moldovenești, dl. Toader Ungureanu a scris și publicat, după Revoluția din Decembrie 1989, pe lângă volumele de poezie: *MI-E DOR* (2001); *GÂNDURI PENTRU PRIETENI* (2002); *ȘI STROPII GREI* (2005); *LA COLȚ DE UITARE* (2007), o serie de volume de proză, care i-au adus recunoașterea publică, din partea cititorilor și a criticilor literari; povestiri, schițe, nuvele – le vom enumera cronologic: *REGĂSIRI ÎN TIMP* (2000); *SUB SEMNUL SCORPIONULUI* (2004); *NU AȘTEPTA LUNA MAI* (2007); *CONDAMNAT LA VIAȚĂ* (2007); *ȘI VI-SELE POT FI TRĂITE* (2008); *DRAGOSTE ȘI DURERE* (2009); *AL CINCILEA ANOTIMP* (2010).

Dovedind o fidelitate de excepție față de editura clujeană NAPOCA STAR, Toader Ungureanu a continuat să publice, conturându-și și împlinindu-și destinul literar (și) romanele: *RĂTĂCITORUL* (3 volume: *TRIUMFUL VIEȚII*, *DESTINUL*, *DINCOLO DE HĂȚIȘURI*, în 2006); apoi romanul mitic și politic *DE DRAGUL OCHILOR TĂI* (2010), fiind partizanul unui stil stufos și creatorul unor teme obsedante, seriale, gândite trans(moden), în jurul destinului omenesc –

surprins ca „întortocheat labirint al vieții”, cu „aventuroși eroi”, ce reușesc „să tragă viața și soarta – pe sfoară”, sclavi ai unor trude și sacrificii aleatorii, nu de puține ori pândite de vremi și conjuncturi, primejdite de inutilitate socială și derizoriu.

Traseele complexe ale vieții omenesci sunt reprezentate de dl. Toader Ungureanu, plastic, „asemenea unei jungle”, iar destinele personajelor, în tranziție postcomunistă „asemenea unui secund hand”. Ca psihologie, întâlnim o anume plasticitate barocă; și îngroșate și ironice contururi ale concepției auctoriale.

Această complexă viziune a sorții omenesci, învăluitoare, stufoasă a fost continuată de dl. Toader Ungureanu și în proaspătul său roman *CĂRĂRILE DESTINULUI*, editat tot la Napoca Star, în 2010; și închinat „tainițelor minții” și „hazardului”, „jocurilor norocului”, ultima creație a scriitorului. Subiectul te trimite spre acele stranii capodopere ale literaturii: *À rebour*, de Huysmans, *Jucătorul*, de Dostoieski și anume pagini, din *Craii de Curte veche*, de Mateiu Caragiale – romane ale sfârșiturilor de epoci și decăderi spirituale, cu personaje cumplite, jucându-și soarta – prin taverne obscure și

cazinouri celebre, în fumurile jocurilor de cărți, zaruri, ruletă etc. Personajul central Raoul, e un notoriu trișor și escroc sentimental, pierzându-și vremea, între victorii efemere și dubioase, între „munți” și „ghemotoace de bănet” și o viață primejdită, permanent, de crimă și aventură.

Dl. Toader Ungureanu a structurat și legende, ajunsse într-o anume circulație „folclorică”, despre cartoforii care își vând moșia, soția și chiar fiicele – robiți de o „patimă a Diavolului”. Pionieri dramatici ai unui hazard „instituționalizat” și „ai unor zori” și „promisiuni, ce nu mai sosesc”, „prinți ai Răului”, personajele lui Ungureanu „visează verzișori” și își consumă viața în stațiuni și „sezoane” balneare, ale vetrelor Dornelor și Moldovei de Sus, consumatori de alcooluri tari și risipitori de averi. Faimoase locuri ale hazardului sunt fixate, expresiv, sub ochii cititorilor, fascinați de „aventura banilor”: cazinourile din Iași (și Copou); zonele „viticole”, din jurul Grădinii Botanice și Bahluiului, Roșul Călimanilor, cazinourile Dornelor și Șarului, Oușorului, Bizumului etc., etc., văzând jucători „înghesuiți, ca sardelele, în jurul cărților de joc, provocând scandaloase „cacialmale”, dezgust și milă,

Toader Ungureanu

când rămân „pustiți” – „pierzând totul”, la „masa destinului”. Viață, averuri, amoruri, dosite, ferite, furate, vândute, ori cedate, pe nimic, întunecate de primejdie și crime. Identități înstrăinate, rătăcite, „cartofori ruinați”, amenințați de ghinioane, mizerie, promiscuitate, șantaj...

Personajul central, Raoul, revine mereu, se „întoarce”, visează recuperarea averii și a soției, pierdute la ruletă, încercând să restaureze ceva, din unitatea „sfântă”, „dintâi”, a familiei sale. „Cântec întrerupt al firii, viață trăită la întâmplare”, suflet ajuns „stingher”, el încearcă să își repare „soarta”, cu un „nesecat alean, spre o nouă rugăciune” – iată tot atâtea variațiuni, pe care le-am numit seriale, ale căilor și cărărilor destinului omenesc, în acest roman. Cartoforul, chipul „decăzut”, „omul înstrăinat”, amăgit de „câștig nemuncit”, înșelăciune, minciună, își uzurpă propria soartă, în fața lui Dumnezeu, așadar un „păcat de moarte”.

Toader Ungureanu reiterează, astfel, în mod original, elemente ale mitului eroului decăzut, ajuns

într-o expresie trans(modernă) „vechitură” și „second hand”. „Nu poți alerga de unul singur și să ieși, întotdeauna, pe locul al doilea”, se auto(ironizează) personajul Raoul, căutând o porțiță a speranței și a salvării. Credința populară universală, că „fiecare suflet își are steaua lui, sus în ceruri”, se vede ocultată de „hao-sul trăirilor personajului, în hățişul vieții” și al „pădurilor” de interese meschine.

Joc alunecător, aleatoriu și nebănuît al „leelor”, adaugă romanțierul. Și fără îndoială, o altă variantă a temei cărții CĂRĂRILE DESTINULUI este „roata vieții”, lovită de stânci și noroaie, drumuri tocite, de „viscocele năpraznice ale sorții”.

Căsătoria, ca unitate creștină, amenințată de viciile și „viața paralelă”, „blestemată” la roata „jocului”, nu ar trebui „calculată”, „socotită” în cifre, negociată și nici supusă zarurilor și hazardului, fiindcă reprezintă o „taină religioasă” indestructibilă, în ciuda „rătăririi vieții, rătăcirilor și eșuării...”

Romanul CĂRĂRILE DESTINULUI este, dincolo de structura sa arborescentă, stufoasă (și) un poem în proză, mitic, simbolic și mistic. Dl. Toader Ungureanu pledează pentru „o iertare, care să nu fie uitare!... Căci iertarea, pe care nu o oferă oamenii, o dăruiește Dumnezeu!...”. Iată esența viziunii mistice a acestui roman, închinat destinului și promisiunii

mântuirii – de la „acea stea unică a Magilor, revelându-ni-l pe pruncul Isus, până la steaua fiecărui suflet de creștin, a fiecărui anonim, pe care Creatorul suprem o are (le are), în grija Sa!...”

Aici, jos, pe pământ, susține autorul, Toader Ungureanu, fiul rătăcitor se supune judecăților Mamei sale, visând „cerul albastru al nopților de vară, din Bucovina lui dragă, multitudinea de stele, împrăștiate, ca niște vechi prieteni”. Metafore străvechi, reînnoite ale așteptării și promisiunii. Spovedania și implorarea Mamei sunt șoptite în „cuvinte tremurânde”, de psalm davidian: „Nu sunt bătrân,/ Doar trist și obosit./ Mă cheamă steaua mea/ De-acolo dintre

stele/ Să mă întorc, din nou,/ Acasă,/ Că am lipsit o viață/ Din visurile mele!.../ N-am teamă de fiorul, ce mă cuprinde-atunci,/ De veșnicia ce mă așteaptă-mi este teamă!/ Îmi va fi dor de nopțile târzii/ De chipul tău, al celor dragi./ Dar mai presus,/ Îmi va fi dor/ De tine, Mamă!...”

Dl. Toader Ungureanu a creat un roman surprinzător și trans (modern) despre „volutele” destinului omenesc, văzut ca dar „divin”, ajuns prin epoci – deci și astăzi: hazardat, „aleatoriu”, „relativ”, cădere și confuzie, pierdere, perisabilitate, a cărărilor vieții și spiritului – soartă ratată, de meandrele politicului, un roman stufos, așadar, de o complexitate narativă apreciabilă.

Despre violență

continuare din pagina 20

Doamne? Andrei Pleșu ne reamintește: „Ce țară e asta? - a exprimat Constantin Noica. După care a izbucnit în plâns”. Politețea trebuie considerată un imperativ al societății moderne, al omului zilelor noastre, o victorie împotriva instinctelor, a primitivismului existent încă la unii oameni, un îndemn pentru respectarea regulilor de conviețuire socială, a principiilor și normelor de muncă și comportare într-o societate liberă. Dacă politețea ține de zona luminii din noi, nepolitețea sau lipsa de respect ține de zona întunericului. Ar trebui să încer-

căm să fim mai buni, lipșiți de orgoliu, mai iubitori unii față de ceilalți, conștientizând scurtimea și valoarea acestei vieți. S-a dovedit că „autocontrolul, autodisciplinarea se transformă cu timpul în a doua natură a omului”. Să nu așteptăm să ne civilizeze alții, ci să încercăm să revenim la normalul existent cândva în țara noastră, cel al iubirii, respectului, generozității, prețuirii semenilor, ocrotirii femeilor, văduvelor și copiilor, vârstnicilor și suferinzilor, politețe tradițională a poporului nostru. Să alungăm din inimile noastre violența, dar și nepăsarea!

Poem lângă sufletul Iancului...

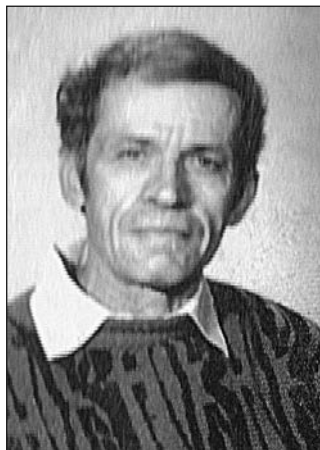
Nicolae Nicoară Horia

Orice lacrimă e de prisos
Dacă nu-i din inimă curată,
În fiecare an tu mori frumos,
Dar moartea nu te-ncape niciodată!

Iancule-Avram ce aș putea să-ți spun
Lumina în cuvânt să nu te doară?
Obezile din trunchiul de gorun
Se rostogolesc durut prin Țară...

Baia de Criș- la casă de brutar
Tu dormi flămând pe-aceeași rogojină,
Ce răni tăcute ard în Calendar!
Prin gândul meu miroase a rășină...

Dacă mă știe frunza de poet
Tu iartă-mi Duhul trasului pe roată,
În fiecare an tu mori încet,
Dar moartea nu te-nvinge niciodată...

Iancu de Hunedoara

de Emil Perșa

Iancu Corvin de Hunedoara intră în
Castelul Huniazilor
Să-și întâlnească oștenii în curtea interioară a
Arborelui genealogic scris în
Război pe cartonul de aur,
Să le vorbească despre credință și
Religie sub turnul de fildeș construit pe
Zidul roman în orizontul victoriei unde
Bate clopotul lui Isus Christos,
Se așează pe banca Cavalerilor Templieri
Să citească cartea Daciei unde
Să-i descopere pe împăratul Traian. Și pe regii
Burebista și Decebal sculptați în piatră albă în
Pantheonul unui tezaur,
Să respire erul divin coborât din altarul
Sfinților apostoli „Petru și Pavel”
Să-l ilumineze un șir cu torțe aprinse pe
Colina lui Moise unde s-a întors timpul frumos.
A intrat mama în casa noastră
Să-mi aducă portocale, struguri și o pâine
Să mă privească cu drag când
Scriu o epopee pentru Iancu de Hunedoara la
Masa cărților pe care-i
Desfășurată harta: România Mare,
Să-i visez pe românii ce trăiesc în
Banatul sârbesc la Uzdin și Novi Sad
Să-mi fie dor să călătoresc în
Trenul reîntregirii patriei pe drumul de fier,
Să iubesc viața lumii de ieri, de azi și de mâine
În orizontul vrăjit unde-i aprinsă
Candela voievodului Mircea cel Bătrân pe
Scrinul negru lângă o floare,
Să-i dau în dar trei trandafiri roșii și
Cinci crini albi
Să le respire parfumul în cupola cu
Raze strălucitoare coborâtă în
Transilvania din cerul Dunării de
Jos de lângă porțile de Fier.
Iancu Corvin de Hunedoara luptă

Călare cu turcii pe un cal negru pe
Câmpia gloriei pentru libertate și pentru popor,
În mâini are o sabie de oțel, o cruce din
Lemn de cedru adus din Ierusalim,
Un buzdugan și o orhidee,
În văzduh zboară un vultur alb și un corb
Pe coridorul albastru sub
Soarele latinătății răsărit la roma
Să ilumineze victoria pe iarba libertății
Sub galaxia unui dor.
Oastea voievodului învingătoare în
Mareaătălie cu turcii intră în
Cetatea veche
Să sărute pământul sfânt
Să se roage pentru viitorul românilor
Sub curcubeul ce plutește pe
Muntele Athos într-o epopee.

Adorm pe divanul persan
Să o visez pe mama când intră în
Camera roșie
Să-mi vorbească despre strămoșii noștri
Adormiți în casa de lut
Să mă trezesc în zori lângă vaza de
Ceramică neagră în care se află
Liliac înflorit, trei bujori și două narcise,
Să privesc Dacia romană tipărită între
Vechile hotare în atlasul istoric.
Să citesc o carte de istorie medievală
Unde să-l întâlnesc pe Iancu Corvin
De Hunedoara în viață în
Marele trecut,
Să trăiesc secundele luminii apărute
Între un arțar și un salcâm
Să privesc panorama iubirii istoriei
Ce strălucește în
Sala tronului
Să urce din fereastra legendei
În palatul regal în trei
Porți deschise.

Neverosimil

Totul în jur se clatină
Până și cuvântul dragoste.
Chiar și sentimentele
Au ajuns să se cântărească
În bani.

Nimeni,
Nu se mai interesează
De
Nimeni
Numai dacă
„cineva ne”
Prezintă
Garanții materiale.

Și lumea se-minte continuu
În jurul
Fățarnicului Ban
Morala
Mai zâmbește doar în
scripte,
În rest,
Se jură,
Se promite,
Se iubește,
Pentru bani!

Ninsoare pentru exilați

Să ningă mereu peste noi...
Să vină nămeții grămezi,

Poeme de Niculina Bacriu

Să ningă cu fluturi de flori
Să ningă,
Să uităm de păcate.

Să cadă din ceruri grămezi
De flori de iubire de măr
Să ningă în luna cuptor
Să ningă cu fluturi de flori;
Să ningă,
Să iertăm de păcate

Să ningă de-a pururi pe ger
Cascade de flori sufletești
Să ningă cu lacăte sparte;

Să ningă,
Să fugim de păcate.

Gerar

Suflă vântul, suflă tare
Și afară și-n odaie
Suflă vântul, suflă rece
Inima stă să-mi înghețe.

Suflă vântul tare-afară
Zboară, fluieră prin
geam
Iar nămeții vor s-ajungă
Pân la mine în odaie.

Suflă vântul rece, tare
Și afară și-n odaie
Spulberă zăpada mare
Către geam...

Între noi timpul

Clepsidra-și macină nisipul
Precum se cerne dragostea
Din noi...
Iubirea...
Seamănă cu timpul
Ce veșnic
Sta-va între noi.

Deschidem larg
Ferestrele iubirii
Spre-a înțelege
Întunericul din noi
Dar nu vedem decât
Clepsidra
Ce-și macină nisipul
Greu...

Și greu de plumb
Stă peste sufletele noastre
Murind am învățat
Cum să trăim,
Și între noi
Doar timpul
Mai rămâne,
Bătrâni ciudați
Cu suflet de copil.

Istoria „Canonică”...

continuare din pagina 7

ecuației, cea sincronică, Nicolae Manolescu pretinde a nu pierde din vedere nici dimensiunea diacronic/protocronică, descoperirea „butonilor de aur” dând a înțelege că aceasta ar putea fi mai însemnată decât revizuirea ultimă. Aici s-ar ivi, genuin, perspectiva multiplicării obiectivității și complexității. Din păcate, nu e așa. Nicolae Manolescu încearcă să-și motiveze „limitarea”

prin exemplul lui G. Călinescu. Spre deosebire de „profesori” (Gh. Adamescu, Al. Piru, Dumitru Micu, Ion Rotaru ș.a.), care au scris istorii „pentru toată lumea”, Călinescu ar fi adus în prim-plan/?«c/w/ de vedere, adică tocmai limitarea subiectivă, cu care Nicolae Manolescu își motivează selecția autorilor. Dar nici aici nu este original, fiindcă perspectiva e preluată de la

propriul epigon, Alex. Ștefănescu, și el operând la o selecție „de gust” în afara căreia cei absenți nu există în istoria literară. Absenții devin oile negre ale literaturii, indiferent că se numesc Adrian Marino, Constantin Ciopraga, Al. Husar, Ioanid Romanescu, Cristian Simionescu, Mihai Cimpoi, Ion Druță, Grigore Vieru, Victor Teleucă, Dumitru Matcovschi, Ion Beldeanu, Daniel Corbu, Mihai Ungheanu, Paul Anghel, Grigore Bostan, Nicolae Dabija, Constantin Virgil Gheor-

ghiu, Constantin Călin, Vintilă Horia, Vasile Posteucă, Nichifor Crainic, Marian Popa, D. Vătamaniuc, Adrian Dinu Rachieru, Constantin Virgil Negoită ș.a.m.d. Am enumerat infim, cu totul la întâmplare. În orice caz, absenții sunt cotați cel puțin ca „nereprezentativi sau, cei mai mulți, nuli. Adică li se contestă tocmai restul. Tulburat oarecum de propria „originalitate”, autorul admite, frisonat, că absenții dau o încărcătură specială istoriei sale.

Va urma

Cultura la Dej

Liant dintre scriitori și cititori

Al. Florin ȚENE

În după amiaza de vineri, 24 septembrie, a.c., când soarele catifela cu razele lui câmpurile, o garnitură de tren, săgețând distanțele, ne-a lăsat în gara Dej. Aici ne aștepta un autoturism care, cât ai clipi, ne-a dus la Centrul Militar din acest frumos oraș unde urma să se desfășoare trei evenimente culturale importante pentru acest spațiu istorico-cultural ce leagă tradiții dintre trei zone a Năsăudului, Bistriței și Clujului. Acțiune culturală desfășurată și organizată sub egida ASTRA-Dej și Liga Scriitorilor din România.

În sala mare de spectacole, plină de scriitori (membri ai Ligii Scriitorilor și Uniunii Scriitorilor), iubitori de literatură, membrii ai cenaclurilor "Radu Săplăcan" din Dej și "Vasile Sav" din Cluj-Napoca, prezidu format din poeta Raveca Vlașin, Gavrilă Radu, președintele ASTRA-Dej, dramaturgul Ștefan Mihuț și scriitorul Al. Florin Țene, președintele Ligii Scriitorilor din România, au coordonat lucrările unui triptic cultural deosebit.

Ședința a fost deschisă de președintele ASTREI din fosta capitală a comitatului Solnoc-Dăbâca, care a vorbit despre poeziile Ravecăi Vlașin ce își lansa cartea "Dodecarefecții", având o prefață semnată de

președintele Ligii Scriitorilor. Acesta arăta, printre altele, că volumul este al 42-lea titlu apărut în "Biblioteca ASTRA-Dej".

În continuare președintele Ligii Scriitorilor din România a vorbit despre rolul psihopatologic al poeziei în viața autoarei acestei cărți "unde dicția incantatorie este cizelată până la narcisism". În continuarea cuvântării sale a analizat și prezentat antologiile "Universul bucuriei", "Călătorie prin timp" și "Speranțele vieții" în care publică numeroși membrii ai Ligii Scriitorilor, antologii îngrijite și alcătuite de Simina Silvia Sclatan din Suceava, Mihai Leonte din Moldova Nouă și Dănuț Deșliu din Dobreta Turnu Severin, membri ai Ligii Scriitorilor. În continuare Al. Florin Țene a vorbit despre enciclopedia "Personalități române și faptele lor-1950-2000", ajunsă la vol. XLIII, de Constantin Toni Dârți, (preșe-

dintele filialei Iași a Ligii Scriitorilor), unde, datorită neobositei munci de cercetător a autorului, regăsim, în volumele acesteia, numeroase personalități dejene, bistrițene și clujene.

Tot în acest context, arătând frumusețea poeziei semnată de Raveca Vlașin, au mai vorbit: cercetătoarea din domeniul etno-folcloric Rodica Frenț din Năsăud, preotul poet Ioan Mărginean (realizator de emisiuni T.V.) și Ioan Mititean, ziarist de la cotidianul "Răsunetul" din Bistrița.

În continuare a urmat un recital poetic din poeziile Ravecăi Vlașin, susținut de o elevă din Dej, după care poeta Titina Nica Țene, la invitația autoarei sărbătorite, a recitat un grupaj de poezii din creația proprie. După care dramaturgul Ștefan Mihuț a vorbit despre ampla și voluminoasa lucrare "Portrete și meseriași năsăudeni" de Ioan Mititean, Floarea Pleș și Lucreția Miti-

tean.

Tot despre acest volum a vorbit și președintele Ligii Scriitorilor din România care a arătat că marea istorie națională este formată din aceste istorii locale. Ele având un rol deosebit în conservarea valorilor moștenite din străbuni, fiind "lada de zestre" a specificului nostru cu care am intrat în Europa. În condițiile fenomenului de globalizare unele tradiții, obiceiuri dispar sau se estompează, astfel că lucrări de acest gen sunt păstrătoarele ființei naționale.

În încheierea acestui triptic cultural, ce s-a bucurat de aprecierea numerosului public, la care au lipsit oamenii politici din zonă, (dealtfel nelipsiți de la manifestările cu manele, bere și mititei), președintele Ligii Scriitorilor a vorbit despre ultimele activități ale acestei organizații scriitoricești ce au avut loc la Râmnicu Vâlcea, Iași, Focșani, Timișoara, Govora, Călimănești, Craiova, etc.

Trenul de noapte spintecând întunericul pigmentat, pe ici, pe colo, de stelutele becurilor ce luminau satele, ne-a lăsat în gara clujană ce ne-a întâmpinat cu animația ei, în timp ce crucea bisericuței de pe Cetățuie străjuia cu sfințenia ei liniștea metropolei dintre Someșul Mic, Nadăș și dealul Feleacului.

La Târgoviște,

Salonul editorial „Ion Heliade Rădulescu”

**Lucian
Constantin**

În perioada 8-10 octombrie a.c., prin „Centrul Cultural” Dâmbovița - director Mircea Niță, Biblioteca Județeană „I. H. Rădulescu” - director Carmen Vădan, și Complexul Național „Curtea Domnească” - director Ovidiu Cîrstina, a avut loc, la Muzeul de Istorie din Târgoviște, ediția a IX-a, a salonului editorial mai sus amintit.

În densul și interesantul program al manifestării, a avut loc și prezentarea revistelor de cultură târgoviștene: „Litere”, „Climate literare”, „Impact literar”, „Armonia” și „Singer”. Iată în continuare scurta expunere a directorului revistei „Climate literare”, Ion Iancu Vale.

Cineva spunea că „dacă ceva trebuie să existe, atunci va exista”. Așa se explică faptul că depășind toate greutățile, însemnând mai ales lipsa de fonduri proprii și încercările asidue de minare a existenței sale, revista „Climate literare” a devenit o adevărată entitate culturală, în curând urmând să intre în al cincilea an calendaristic de viață. Ea a fost considerată la început o aventură frumoasă, temerară dar efemeră. Nu s-a întâmplat

„Climate literare” În pragul a cinci ani de existență

însă să fie așa, adică efemeră. Realitatea a demonstrat-o. Primele ei apariții fiind susținute financiar prin chetă publică, s-a bucurat în continuare de sponsorizările substanțiale a unor oameni deosebiți precum Marcel Ursu din București și Claudiu Duică din Târgoviște, în momentul de față beneficiind de sprijinul financiar al Consiliului Județean Dâmbovița, prin Centrul Cultural recent înființat, condus de către jurnalistul și omul de cultură Mircea Niță.

După cum se enunță în sigla ei, „Climate literare” este o revistă de cultură românească (și nu numai, am putea spune acum) și care în patru ani de activitate involburată și eficace, a inserat poezie, proză, eseu, teatru etc. Au semnat în paginile ei peste două sute de autori din țară și de peste hotare, reprezentând nume sonore ale literaturii actuale și clasice, dar și autori

încă anonimi și chiar debutanți în ale scrisului, fiecare apariție având cel puțin doi autori noi. În prezent ea însumează șaptesprezece subredacții naționale și douăsprezece externe, sperând că, în continuare, arealul sau sa se extindă.

Cum spuneam revista „Climate literare” a fost percepută inițial ca o aventură nesigură, dar care, iată, își continuă drumul predestinat și care, în mod sigur va depăși Sfârșitul Timpului (fenomen pe care cei mai mulți, din păcate, îl sfidează sau îl ignoră), pregătindu-se pentru Noul Timp al lumii. Astfel, unii dintre cei prezenți în paginile ei vor deveni candidați la reamintire și la nemurire, căci „Climate literare” este o lucrare aleasă și plăcută Divinității.

Lucian Constantin

În localitatea Pietroșița, mic burg montan din nordul județului Dâmbovița, a avut loc pe data de 16 octombrie 2010, ediția aVII-a amănifestării cultural artistice „Toamna Literară Pietroșițeană”. Ideea acestei acțiuni culturale s-a materializat în anul 2004 cu ocazia festivităților „Zilele Pietroșiței” inițiate de către Fundația „Renașterea Pietroșiței Ruralia” prin președintele său, profesorul doctor Radu Negoescu, fiu al localității, cercetător la Institutul de Medicină Preventivă din București.

Cu această ocazie poetul Ion Iancu Vale, și acesta pietroșițean de sorginte, împreună cu regretatul poet și animator cultural Mihail I. Vlad, au solicitat doctorului Radu Negoescu sprijin pentru înființarea acestei manifestări literar-artistice. Domnia sa a fost de acord și a înglobat

„Toamna Literară Pietroșițeană”

bat inițiativa în activitățile Fundației Ruralia. În continuare ea s-a bucurat și de sprijinul marelui scriitor Mircea Horia Simionescu, (care își are reședința de vară în Pietroșița), a Societății Scriitorilor Târgovișteni, condusă de scriitorul Mihail Stan, a primarului localității Leonard Dicu și a preotului paroh Eugen Popescu.

De fiecare dată, de la înființare, acțiunea s-a

derulat în incinta frumosului Muzeu etnografic „Dumitru Ulieru” din localitate aparținător Complexului Muzeal „Curtea Domnească” din Târgoviște.

După cei șapte ani de activitate neîntreruptă, prin prezența la activitățile ei a numeroși scriitori și oameni de cultură din județul Dâmbovița și din țară, „Toamna literară pietroșițeană” își poate conferi acum, fără

drept de apel, accesarea la pretențioasă titlatură de Festival literar artistic, fapt ce-i obligă pe cei care și-au asumat destinele lui, la eforturi și implicații de excepție. Putem enumera în acest sens pe profesorul Radu Negoescu președintele F.R.P. „Ruralia”, inginer Nicolae Posta - vicepreședinte, jurist Daniel Comăniță - director externe, consilier Gheorghe Stancu - vicepreședinte și de asemenea scriitorii Ion Iancu Vale, Constantin Voicu și doctor Gabriela Nițulescu, în calitate lor de organizatori literari.

Ediția de anul acesta s-a evidențiat printr-o remarcabilă participare ce a cuprins în programul său artistic lansări de carte, recitaluri de poezie, decernări de diplome și premieri în bani, și ca întotdeauna la final, o tradițională „agapă colegială”.

Despre toate acestea, însă, vom reveni, amănunțit, în numărul viitor.

EXECUȚIA

înarmat cu una
din cele mai moderne arme
s-a hotărât odată
să comită o execuție în masă
se aflau în fața zidului
câte o părtică din părinții lui
din nevasta lui, din frații lui
și toți copiii lui înfrunțiți
câte o părtică din prietenii lui
și toți dușmanii întregi
își reglă arma pe foc automat
și începu să secere
deodată îl fulgeră un gând
„dacă în fața ucigătorului tir

Poeme de Ion Iancu Vale

s-o fi găsină și vreo părtică din mine?“
aruncă arma și întrebă țipat
„e cineva rănit acolo?“

CAPTIVUL

e umbletul zvâcnet
și camera cub de gheață fără ferestre
doar o ușă grea și zăvorâtă se vede
pe care scrie ca o arsură
„ieșirea imposibilă“

iedera lungă a mucegaiului
linge pereții înalți și umezi
pe alocuri pânza fină a păianjenilor
se agață precum teama de gând
pe tencuiala instabilă
în mijloc un tron împărătesc aurit
așteaptă
cu coroana și scepstrul
așezate pe o pernă de atlas verde
dar el nu le dă nici o atenție
se întreabă unde este răsăritul
și de ce nu-l vizitează nimeni
și tot așteaptă, așteaptă fără să știe
că pe cealaltă parte a ușii stă scris
„intrarea interzisă“

Invitație - Thirje

Uniunea Culturală a Albanezilor din România Bashkesia Kulturere e Shqiptareve te Rumanise

au deosebita onoare de a vă invita joi, 28 octombrie 2010, începând cu orele 13, la
Restaurantul Boema '33 din București, Bulevardul Dacia, nr. 18, unde va avea loc

„Masa prieteniei româno-albaneze“

„Tryeza miosenise rumuno-shqiptare“

În program sunt prevăzute lansările cărților „Golgota kosovară“ a invitatului de onoare
din Elveția, Fehmi Kelmendi și „Kosova literară“ - autoare Monica Mureșan (România)

Participă: Dr. Ioan Topciu, Dr. Gelcu Maksutovici
(Xhelku Maksuti), Gheorghe Micu, Gheorghe Bucura,
Mircea Istrate, Tiberius Puiu, Marius Chelaru, Mihai An-
tonescu, Florian Huțanu, Passionaria Stoicescu, Per-
parim Demi, Victoria Milesu, Florentin Popescu,
Nicolae Grigore Mărășanu, Lucian Gruia, Aniela Hâncu,
Gheorghe Peagu, Viorela Codreanu Tiron, Grigore Grig-
ore, Doina Ghicescu, Gheorghe Daragiu, Victor Sterom,
Alexandru Ciocoi, Ion Iancu Vale, Vasile Godja.

Moderator: Baki Ymeri

În acest număr au semnat...

Ion Iancu Vale	pag. 3, 34	Andrei Fiscof	18
Duiliu Zamfirescu	4	Nicolae Bălașa	19
Iulia Barcaroiu	5	Vavila Popovici	20
Mircea Horia Simionescu	6	Victoria Duțu	21
Theodor Codreanu	7	Adrian Marino	22
Mircea Cotârță	8	Ștefan Petra	24
Victor Sterom	9	Gheorghe Palel	25
Mihai Antonescu	10	Melania Cuc	26
Roxana Tănase	11	Valeri Toderici	27
Alexandru Manafu	12	Constantin Zărnescu	28
George Coandă	13	Emil Perșa	30
Radu Cârnecki	14	Niculina Bacriu	31
Al. Florin Țene	16, 32	Lucian Constantin	33, 34
Ioan Țepelea	17	Radu Mihai Crișan	36

Adresa redacției principale:

Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B,
ap. 23, Târgoviște, România

Telefoane:

0722 702 578, 0741 732 122

E-mail: ioniancuvale@yahoo.com

Redactor-șef (fondator): Mircea Cotârță

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Turnu
Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești); - **Alte țări:** Canada, Danemarca, Elveția,
Franța, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Republica Moldova, Serbia, S.U.A., Ucraina.

Fotoreporter: Tiberiu Rusescu

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: **DEVSOFT** 0730 863 602 ■ devsoft.ro@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

**Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin
Centrul Județean de Cultură Dâmbovița**

Din înțelepciunea lui EMIL CIORAN

- Lumea asta n-a fost creată la bucurie. Se creează totuși în plăcere. Da, fără îndoială, dar plăcerea nu e bucurie, e și simulacru ei: funcția ei este de a amăgi, de a ne face să uităm că, până în cel mai mic detaliu, creațiunea poartă pece-tea tristeții inițiale din care s-a ivit.
- Parfumul e istoria unei flori.
- Destin înseamnă a lupta deasupra sau alături de viață, a-i face concurență în pasiune, răzvrătire și suferință.
- Soarele nu numai că nu învinge întunericul, dar mărește până la suferință aspirația nocturnă a sufletului. De ne ar servi azurul de pat și soarele de pernă, sfârșeala voluptuoasă ar chema noaptea spre a și îndestula nevoia de obo-seală vastă.
- Cosmogonia mea personală adaugă la haosul primordial o infinitate de puncte de suspensie.
- Filozofia este medita-ția poetică a nefericirii.
- Teologia n-a mai păs-trat pentru Dumnezeu decât respectul majuscu-lei.
- Orice-ai face pentru femeie, nu poți avea decât un cult, chiar mi-sogin fiind. Cu fruntea pe sâni, te despământe-nești cu tot pământul.
- O autobiografie tre-buie să se adreseze lui Dumnezeu, și nu oame-nilor. Natura însăși îți dă un certificat de deces când te povestești muri-torilor.
- Când dezgustul de mine însumi mă cople-șește, îmi spun că poate mă acuz pe nedrept, că nu văd cine, chinuit de aceleași obsesii, ar fi putut trece drept o per-soană în viață timp de atâția ani.
- Ce păcat că, pentru a ajunge la Dumnezeu, trebuie să treci prin cre-dință.
- Despărțit de semeni prin soarta insulară a inimii, te agăți de Dum-nezeu ca mărire nebunie să nu-și înalțe valurile mai sus de singurătatea ta.
- Simt cum trebuie să plesnesc din cauza a tot ce-mi oferă viața și per-spectiva morții. Simt că mor de singurătate, de iubire, de disperare, de ură și de tot ce lumea asta îmi poate oferi.
- A vorbi de drumul su-ferinței ca drum al iubi-rii este a nu cunoaște nimic din esența sata-nică a suferinței. Pe trep-tele suferinței nu urci, ci cobori. Ele nu formează scări înspre cer, ci înspre infern. Și întunericul în care ajungi pe scările du-rerii nu este mai puțin infinit și etern decât lu-mina ce te orbește pe scările bucuriei.
- Între Plictis și Extaz se deapănă întreaga noas-tră experiență privitoare la timp.
- Orice gânditor, la înce-put de drum, e silit să opteze, fără voia lui, între dialectică și salcia plângătoare.
- Câți imbecili și nebuni am putut să admir! Când mă gândesc la trecutul meu, mă copleșește ruși-ne. Atâtea entuziasme care mă descalifică.
- În biserici mă gândesc adesea ce lucru mare ar fi religia dacă n-ar fi cre-dincioșii, ci numai neli-niștea religioasă a lui Dumnezeu, de care ne vorbește orga.
- Nu ești un psiholog bun dacă tu însuși nu ești un subiect de studiat, dacă materialul tău psi-hic nu oferă zilnic o com-plexitate și un inedit care să excite curiozitatea ta continuă.
- Lumea poate exista doar pentru cei ce n-au văzut-o. Ceilalți și au pierdut vederea de atâta aparență și și-au rănit ochii într-un real minor. Spațiul oferit de visuri n-are orizont și astfel se în-tinde el generos unei priviri plecate, spre a nu se mai opri.